

BAROK RESİM SANATINDA İSKENDERİYELİ AZİZE CATHERINE

Doç. Dr. Vildan Işık*

Özet: Erken Hristiyanlık martirlerinden biri olarak kabul edilen İskenderiyeli Azize Catherine, Bakire Meryem'den sonra Hristiyanlıkta en fazla resmedilen 'kutsal bakire' figürüdür. On üçüncü yüzyılda derlenen Altın Efsane kitabı, azizeye ilişkin efsanelerin yaygınlaşmasında önemli rol oynar. Orta Çağ'dan beri efsanesi genişleyen ve değişen hikâyelerle donatılarak kültleştirilen Catherine; soyluluğu, felsefi bilgisi, belagati, cesareti, zekâsı, çarpıcı güzelliği ve kararlı inancına dair hikâyeleri ile yüzyıllarca sanata konu olur. Catherine'in Orta Çağ'ın sonlarına doğru başlayan popülerliği, Rönesans ve Manierist dönemlerin ardından Barok dönem boyunca da Katolik Kilisesi'nin desteğini alarak devam eder. Catherine'in; portreleri, İsa ile yaptığı mistik evliliği, filozoflarla ihtilafı, pagan idollere tapmayı reddetmesi ve martirliğinin yanı sıra kutsal kabul edilen diğer figürlerle birlikte gösterildiği sayısız tasviri yapılır. Bu çalışmada müze ve galerilerde yer alan İskenderiyeli Azize Catherine'in Barok dönemde yapılmış tuval üzeri yağlıboya tablolarının araştırılması ve ikonografik olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Genişletilen ve/veya değiştirilen hikâyelere dayanan bu resimler, kültleştirilen azizenin şüpheli tarihsel kişiliğine rağmen uzun yıllar hem kilise sunaklarını hem de aristokratların duvarlarını süslemiştir.

Anahtar Kelimeler: Barok Resim, İskenderiyeli Azize Catherine, İkonografi, Dinsel Sanat.

SAINT CATHERINE OF ALEXANDRIA IN BAROQUE PAINTING

Assoc. Prof. Vildan Işık*

Abstract: Saint Catherine of Alexandria, considered one of the early Christian martyrs, is the most illustrated “holy virgin” figure in Christianity after the Virgin Mary. The Golden Legend book, compiled in the thirteenth century, plays an important role in the spreading of legends about the saint. Catherine, whose legend has expanded since the Middle Ages and has been cultized with changing stories; has been the subject of art for centuries with the stories about her nobility, philosophical knowledge, eloquence, courage, intelligence, striking beauty and determined belief. The popularity of Catherine, started towards the end of the Middle Ages, continues also throughout the Baroque period after the Renaissance and Mannerist periods with the support of the Catholic Church. There are numerous portraits of Catherine; her mystical marriage to Jesus, her conflict with philosophers, her refusal to worship pagan idols, and her martyrdom, as well as her numerous illustrations with other sacred considered figures. In this study, it is aimed to investigate and iconographically examine the oil paintings of St. Catherine of Alexandria on canvas, found at the museums and galleries, which were made in the Baroque period. These paintings, based on stories that have been expanded and / or changed, adorned both church altars and walls of aristocrats for many years, despite the dubious historical personality of the cultized saint.

Keywords: Baroque Painting, Saint Catherine of Alexandria, Iconography, Religious Art.

1. GİRİŞ

Katolik Hristiyanlıkta, kutsal bakire ve kendilerinden şefaat istenen *On Dört Kutsal Yardımcı*'dan biri olarak kabul edilen İskenderiyeli Azize Catherine; İskenderiyede dördüncü yüzyıl başlarında öldürüldüğüne inanılan Erken Hristiyanlık martirlerinden biridir. Efsanesi ve tasvirlerinin yaygınlaşıp popülerlik kazanmasında, on üçüncü yüzyılda derlenen *Altın Efsane* (The Golden Legend) kitabı önemli bir role sahiptir. Catherine'in Orta Çağ masallarında anlatılan hikâyesinin ilk versiyonu, aziz ve azizelerin hayatları ile ilgili gerçek ve kurgusal öykülerin anlatıldığı bu kitapta yer alır. Yüzlerce el yazması kopyası yapılan ve 1450'lerde matbaanın icat edilmesinin ardından sadece Latince değil aynı zamanda farklı Avrupa dillerinde de tercüme ve basılan Altın Efsane, dönemin en çok basılan kitaplarından biri olur. "Orta Çağ'ın İncil'den sonra en çok okunan kitabı" ve "Kilise'nin efsane ve gelenekleriyle ilgili geniş bir bilgi deposu" olarak nitelendirilen Altın Efsane ilk olarak; inançlıları etkilemek, cesaretlendirmek ve eğitmek amacıyla Cenova Başpiskoposu Jacobus de Voragine (yak. d.1229-ö.1298) tarafından yaklaşık 1260 yıllarında Latince olarak *Legenda Aurea* ismi ile derlenmiştir (http 1). Voragine'in bu derlemesinden yaklaşık iki yüz yirmi yıl sonra Kasım 1483-Mart 1484 tarihleri arasında; çevirmen, editör ve matbaacı William Caxton (yak. d.1422-ö1491) tarafından Altın Efsane'nin İngilizceye çevrilmiş ve genişletilmiş baskısı yapılır (http 2a). Bu sayede sadece azizlerin biyografileri değil Kutsal Kitap'ın; *Adem ve Havva*, *İsa'nın Doğuşu* veya *Çarmıha Gerilme* gibi önemli pasajlarının da İngilizce olarak ilk baskısı yapılmış olur. Kilise; Kutsal Kitap'ın on altıncı yüzyılda yapılan Wycliffe tercümesinin yayınlanmasını yasaklar ancak Caxton'un çevirisindeki Kutsal Kitap hikâyelerinden kısa alıntılarla yaptığı yeniden anlatımını engellemez. Böylelikle Altın Efsane, "Başlangıçta Tanrı

Cennet ve Dünya'yı yarattı" anlamına gelen "In the begynnyng God made and created Heven and Erthe" (yazım aynen bu şekildedir) sözleri ile İngilizce ilk baskısına başlar (http 2b) (Görsel 1).

Görsel 1 Jacobus de Voragine tarafından 13. yüzyıl ortalarında derlenen *Altın Efsane*'nin William Caxton tarafından 15. yüzyılın son çeyreğinde İngilizceye çevrilmiş ve genişletilmiş baskısı. Southern Methodist Üniversitesi, Perkins Teoloji Fakültesi, Bridwell Kütüphanesi, Dallas, Texas, A.B.D.

Voragine'den sonra yapılan gerek el yazması olarak gerekse matbaa ile basılan çeşitli dillerdeki çoğaltma ve edisyonlar arasında çeşitli farklılıklar vardır. Anlatılan hikâyelerin değiştirildiği, çıkarma veya eklemelerin yapıldığı pek çok versiyon bulunmaktadır. Örneğin on üçüncü yüzyıldaki Voragine'in Altın Efsanesi ile on beşinci yüzyıldaki Caxton'un Altın Efsanesi arasında önemli farklar bulunmaktadır. "Latince tercüme etme yeteneği şüpheli" olan Caxton'un Latince'den İngilizceye çevirdiği bu kitap eklemelerle doludur. Öyle ki Latince orijinalinin yaklaşık üçte biri kadar artar. Her iki metni karşılaştırmalı incelediği makalesinde Sister Mary Jeremy; Caxton'un çevirisinin, "Latince aslının bulanıklaştırılmış hali" olduğunu ve Voragine'in çalışmasının "kesin bir çevirisi olarak görülmemesi gerektiğini" ancak "kendi başına ilginç olan bir redaksiyon olarak kabul edilebileceğini" yazar (Jeremy, 1946:213). Karşı Reformasyon kapsamında hem iç yenilenme hem de Protestanlara karşı Roma Katolik Kilisesi'nin 1563 yılı Aralık ayında yaptığı son Trent Konseyi'nde, halkın dine saygısını arttırmak için kutsal kabul

edilen kişilerin imgelerinin kullanılması ve yaygınlaştırılmasına ilişkin kararlar alınır ve bir kararname yayınlanır. Bu kararnameye göre Tanrı'nın azizler ve azizeler aracılığıyla gerçekleştirdiği mucizeleri halka gösterilmeli ancak figürlerin temsilleri "şehvet uyandıracak güzellikte boyanmamalı ve süslenmemelidir" (Estivill, 2013:87-89). Protestan ikonoklastlara karşı dini görüntülerin kullanılmasını savunan Bologna Başpiskoposu Gabriele Paleotti'nin Trent Konseyi'nde alınan kararlarını açıklayan *Discorso intorno alle immagini sacre e profane* (Kutsal ve saygısız imajlara dair konuşma) isimli 1582 yılında Latince olarak yazdığı kitabı daha sonra İtalyancaya çevrilir. Din temalı çalışmalar yapan sanatçılara hem bir talimatname hem de bir rehber olan Paleotti'nin bu kitabı; kiliselere, evlere ve herhangi bir yere yerleştirilen kutsal imgelere, bunların çeşitli kötüye kullanımlarına ve bu hususta izlenmesi gereken yollara dairdir. Kötülüğe teşvik eden, belirli bir amacı ve önemi olmayan, etik değer içermeyen her türden saygısız ve skandal yaratacak imgeden uzak durulması gerektiğini belirten Paleotti ayrıca yayınlanan tüm kitapların ve evlerin en ince ayrıntısına kadar gözden geçirilmesi ve "Tanrı'dan korkan gözleri rahatsız edebilecek" her türden resim ve nesnenin de kaldırması gerektiğini söyler (Paleotti, 1592).

Altın Efsane hikâyelerinin, Trent Konseyi'nde alınan kararların ve Paleotti'nin talimatlarının ardından Katolik Kilisesince bakire bir martir olarak kabul edilen *İskenderiyeli Catherine*, *Sienali Catherine*, *Ursula*, *Apollonia*, *Bolsenalı Christina* ve *Agatha* gibi azizelerin hikâye ve tasvirlerinde; bekaleti korumadaki kararlılık, evlenme konusundaki isteksizlik, din değiştirme, pagan tanrılara tapınmayı reddetme, Hristiyanlığı terk etmeyi reddetme, işkence görme ve öldürülmeye razı olma gibi ön plana çıkarılan klişe olay örgüsü görülür (Kivelson, 2007).

On yedinci yüzyılda, martirliği en çok tartışılan kültlerden biri İskenderiyeli Azize Catherine'dir

(Tolomelli ve Zatti 2013:4). Her ne kadar azizeler, Kilise tarafından kabul ve saygı görseler de bu durum, kadınların erkekler üzerinde yetki kullanmasını yasaklayan Aziz Paul'un öğretileriyle çelişir. Ancak teologlar, azizelerin faaliyetlerini rasyonelleştirmek için Kutsal Ruh'un azizelere ayrıcalık verdiğini söyleyerek Paul'un yasakları ile mücadele eder (Dunn, 2012:192).

Azize Catherine'in hikâyesi genel olarak kısaca şöyledir: Felsefe bilgisi ve güzelliği ile ünlü Catherine, babasının ölümü üzerine on dört yaşında kraliçe olur. Danışmanları krallığını savunabilmesi için evlenmesini önerir. Catherine evlenmek istemez ve tek başına hüküm süreceğini söyler. Kısa süre sonra Hristiyanlığa geçer. Bir gün rüyasında, İsa'nın parmağına bir yüzük taktığını ve onunla evlendiğini görür. On sekiz yaşındayken, halkın şehre gelip putlara kurban kesmesi emrini veren Roma İmparatoru Maxentius'u protesto etmek için İskenderiyeye gider. Maxentius; Catherine'in bilgisi, bilgeliği ve güzelliği karşısında hayrete düşerek onunla tartışması için dönemin en seçkin elli pagan filozofunu görevlendirir. Bu karşılaşma, filozofların Hristiyanlığa geçmesiyle sonuçlanır. Öfkeyle dolan Maxentius hepsini yakarak öldürür. Daha sonra Catherine'i yemek verilmeden on iki gün boyunca karanlık bir hücreye hapsedirir. İmparatoriçe Faustina, Catherine'i ziyaret eder ve meleklerin, kırbaçlanan kızın yaralarını iyileştirmesine tanık olur. Catherine'i dinledikten sonra da hem kendi hem de muhafızı Porphyrius, Hristiyanlığa geçer. İmparator, Catherine'in açlıktan yıpranmadığını görünce çivili çarkta işkence yapılmasını emreder ancak bir yıldırım düşer ve mucizevi şekilde çark parçalanır. Yıldırımın etkisiyle dört bin pagan da ölür. Catherine'in pagan tanrılara kurban vermesini ve onlara tapmasını ikna etmek isteyen ancak bunu başaramayan İmparator Maxentius, Catherine'e evlenme teklifi eder. Evlilik teklifini kabul etmeyen Catherine'in kılıçla başı kesilir

ve kan yerine boynundan mucizevi şekilde süt akar. Melekler, azizenin cesedini Sina Dağı'na götürür ve gizli bir cenaze töreni yapar (Pixley, 2012:4). Altıncı yüzyılda Justinianus, burada bir Azize Catherine Manastırı'nın inşasını emreder. Dokuzuncu yüzyılda bedeni yeniden keşfedilen azizenin saçlarının hala uzadığı ve bedeninden kutsal yağ sızdığı da rivayetlere eklenir. Manastır, erişilmesi çok zor yerde olmasına rağmen, önemli bir hac yeri haline gelir. Bu tarihten itibaren de bir Catherine kültü gelişmeye başlar. Catherine'in önemi, efsanesine yapılan yazılı veya sözlü eklemelerle katmerlenerek artar ve yüzlerce yıl devam eder. Örneğin Geç Orta Çağ tarihinin en ünlü figürlerinden biri olan Joan of Arc (Jeanne d'Arc) ile konuştuğu iddiasının ardından Fransız'daki önemi artar (The Book of Saints, 2012:291). Catherine'in hayatına dair imgeler, Bizans İmparatorluğu dâhil olmak üzere Hristiyan Batı Avrupa'nın her ülkesinde yaygınlaşır.

İskenderiyeli Azize Catherine'in gerçekte kimin kızı olduğu ve hayatına ilişkin anlatılar kadar azizeye zulmeden kişinin kim olduğu da aslında bir soru işaretidir. Altın Efsane'nin Latince ilk versiyonu ile İngilizce, Fransızca ve Almanca tercümelerindeki diğer versiyonlarında farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin Jacobus de Voragine, William Caxton veya Jean Miélot'da azizenin efsanesinin farklı versiyonları yer alır (Jeremy, 1946:216 ; Muir, 2009).

Orta Çağ'dan beri genişleyen hikâyelerle donatılarak kültleştirilen İskenderiyeli Azize Catherine; soyluluğu, cesareti, keskin zekâsı, çarpıcı güzelliği, kararlı inancı, mistik evliliği, ihtilafı, idollere tapmayı ve kurban vermeyi reddetmesi, işkence ve öldürülme hikâyeleri ile sanatta önemli bir figür haline gelir. Orta Çağ'ın sonlarına doğru başlayan Rönesans ve Maniyerist dönemlerde devam ederek yıllarca süren azizenin popülerliği; minyatür, vitray, baskı resim, tekstil, tual resmi ve heykel gibi farklı sanat dallarında

Barok dönemi boyunca da devam eder.

İskenderiyeli Azize Catherine'in her yıl yirmi beş kasımda yapılan kutlama günü, büyük popülaritesine rağmen varlığına dair tarihsel kanıt bulunamaması nedeniyle 1969 yılında Genel Roma Takvimi'nden çıkarılır (The Book of Saints, 2012:291). Vatikan, 18 Mart 2002'deki revizyonunda azizenin kutlama gününü isteğe bağlı bir anma olarak tekrar takvime eklediğini duyurur (http 3).

2. PORTELERİ

Barok dönemdeki yağlıboya portre resimlerde Catherine, koyu bir arka planda soylu kıyafetler içinde genç ve güzel bir kız olarak tasvir edilir. Azizenin efsanelerine dayalı olarak yapılan bu portrelerde martirliğinin sembolleri olarak kabul edilen; çark, kılıç, kitap ve palmiye dalı vardır. *Catherine Çarkı* olarak da bilinen çark; kendisine işkence yapılacakken mucizevi şekilde kırıldığına inanılan, çoğunlukla kenarlarında keskin bıçak veya çivilerin olduğu tahta bir tekerlektir. Kılıç; başının kesilerek öldürüldüğünün, kitap, bilgeliğinin ve belagatinin sembolüdür. Kuru palmiye dalı ise ruhun beden üzerindeki zaferini temsil eder. Bunların yanı sıra Catherine'in başının üzerinde bazen soyluluğunu simgeleyen mücevherlerle süslü bir taç bazen de martirliğini ve kutsallığını simgeleyen ince bir hale görülür (The Book of Saints, 2012:291). *Caravaggio (Michelangelo Merisi), Artemisia Gentileschi, Bernardo Strozzi, Guido Reni, Simon Vouet ve Bernardo Cavallino* Catherine'in Barok döneme ait yağlıboya portre örneklerini görebileceğimiz sanatçılar arasındadır (Görsel 2-7).

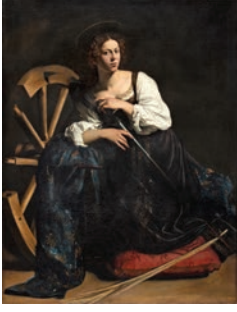
Caravaggio (Michelangelo Merisi)'nun 173 x 133 cm ebatlarındaki yaklaşık 1598-1599 tarihlerinde Kardinal Francesco Maria del Monte için yaptığı *İskenderiyeli Azize Catherine* tablosu, tam boy bir Catherine portresidir (Görsel 2). Bir prenses gibi zengin kıyafetleri ile Şam kumaşından bir minder üzerinde diz çökmüş şekilde

Catherine olarak resmedilen kadın modelin gerçek kimliğiyle ilgili iki öneri yapılmıştır. Bu öneriler farklı toplumsal sınıflara mensup iki kişiyi işaret eder: Biri Caterina Campani diğeri Fillide Melandroni. Tabloda, Catherine'in etrafı martirliğinin sembolleri olan çark, kılıç ve palmye dalı ile çevrilidir. Caravaggio'nun selefleri genelde Catherine'i başında bir taç ile göğе doğru bakarken resmederken klasik sembolleri değiştirmesiyle bilinen Caravaggio, figüre hem ince bir hale eklemiş hem de figürün bakışlarını meydan okurcasına izleyiciye çevirmiştir. Catherine'in elinde tuttuğu kılıçta görülen kan lekesi ve sahnenin dramatik ışıklandırması, sanatçının; detay, ışık ve hacme yaklaşımını gösterir. Caravaggio'nun diğе eserlerinde görülen aksine bu çalışmada ışık kaynağı sağdadır. Bu detay, sanatçının kompozisyonu belirli bir mekân için tasarladığı fikrini doğurur. İşkence çarkının keskin sivri uçlarına yakından bakıldığında sanatçının boya henüz ıslakken fırçanın arkası ile yaptığı ve bir çok resminde yer alan ünlü 'kesikleri' görülür. Tablo son olarak 1934 yılında İspanya'da Madrid'te bulunan Thyssen-Bornemisza Müzesi koleksiyonu için satın alınır. 2018 yılında kapsamlı bir teknik çalışma ve restorasyondan geçirilir. X-ışını incelemelerinde, hazırlık çizimlerinde çarkın tamamının çizildiği ancak sanatçının boyarken kırık olarak boyadığı anlaşılır. Bu kırık, efsanede azizenin çarka dokunduğundaki kırılan kısmını temsil eder. Resmin üzerindeki oksitlenmiş vernik tabakası kaldırıldığında ise resmin gerçekte boyandığı renkler ortaya çıkar (http 4a,b,c).

On yedinci yüzyılın en ünlü kadın ressamı olarak nitelendirilen Artemisia Gentileschi'nin 1615-17 yıllarında yaptığı 71,4 x 69 cm ebatlarındaki *İskenderiyeli Azize Catherine Olarak Kendi Portresi* de son yıllarda üzerinde araştırmalar yapılan resimlerden biridir (http 5) (Görsel 3). Bu yarım boy portrenin, Fransa'da 2017 yılındaki

"sansasyonel keşfinin ardından" Londra'daki Ulusal Galeri, sanatçının bu otoportresini satın alarak koleksiyonuna ekler. 2018 yılında Art Fund'un desteği ve Ulusal Galeri'nin Konservasyon Şefi Larry Keith başkanlığında tablonun konservasyonu yapılır. Renksiz verniğin kaldırılması, yüzey temizliği, astarlama ve rötuşlamayı içeren konservasyon işlemlerinin ardından tablo, Mart 2019'da ülke çapında bir tura çıkarılır ve ameliyathane, kız okulu ve hapishane gibi "alışılmadık ve beklenmedik yerlere" götürülüp sergilenir (http 6). Resimde izleyiciye bakar şekilde görülen Catherine'in başında hem türban hem taç hem de hale vardır. Bu tablonun yaklaşık aynı ebatlardaki Floransa'da Uffizi Galeri'deki diğе versiyonunda sola dönük olarak duran Catherine başında tacı ile yukarı doğru bakmaktadır (Görsel 4). Gentileschi'nin kendisini *İskenderiyeli Azize Catherine* olarak yaptığı bu otoportresine 2019 yılında uygulanan kızılötesi, ultraviyole ve X-ışını analizleri neticesinde ise boyalı yüzeyin altında, taç yerine türbanla olan başka bir versiyonu ortaya çıkar. Ayrıca sanatçının, Büyük Dük Ferdinando de Medici'nin kızı Caterina'nın portresiyle kendi portresini birleştirdiği anlaşılır (http 7). Gentileschi'nin yaklaşık 1635 yılında yaptığı 102 x 74 cm ebatlarındaki diğе bir *İskenderiyeli Azize Catherine* portresi ise Londra'da Weiss Galeri'dedir. Bu versiyonda azize bakışlarını yukarı çevirmiş, bir elinde kılıç diğе elinde işkence çarkının parçasını tutmaktadır. Başının üzerinde ise hem bir taç hem de ince bir hale görülür (http 8).

On yedinci yüzyıl başlarından diğе bir örnek, Amerika Birleşik Devletleri'nde Los Angeles County Sanat Müzesi (LACMA)'ndeki Bernardo Strozzi'nin 1615 dolaylarında yaptığı 167,64 x 121,92 cm ebatlarındaki tam boy Catherine portresidir (http 9) (Görsel 5). Naziler tarafından yağmalanan sanat eserleri listesinde yer alan ve uzun yıllar nerede olduğunun izi sürülen tablo,

Görsel 2. Michelangelo Merisi da Caravaggio, "Saint Catherine of Alexandria" (İskenderiyeli Azize Catherine), Yak. 1598-99, Tuval üzerine yağlıboya, 173 x 133 cm, Thyssen-Bornemisza Müzesi, Madrid, İspanya.

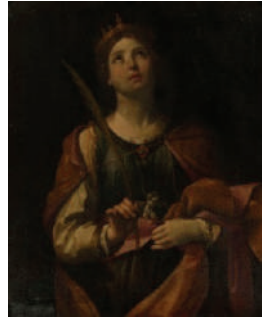
Görsel 3. Artemisia Gentileschi, "Self Portrait as Saint Catherine of Alexandria" (İskenderiyeli Azize Catherine Olarak Kendi Portresi), 1615-17, Tuval üzerine yağlıboya, 71,5 x 71 cm, Ulusal Galerisi, Londra, Birleşik Krallık.

Görsel 4. Artemisia Gentileschi, "Saint Catherine of Alexandria" (İskenderiyeli Azize Catherine), 1618-20, Tuval üzerine yağlıboya, Uffizi Galerisi, Floransa, İtalya.

Görsel 5. Bernardo Strozzi, "Saint Catherine of Alexandria" (İskenderiyeli Azize Catherine), Yak. 1615, Tuval üzerine yağlıboya, 167,64 x 121,92 cm, Los Angeles County Sanat Müzesi, ABD.

Görsel 6. Guido Reni Atölyesi, "Saint Catherine of Alexandria" (İskenderiyeli Azize Catherine), Yak. 1625-1628, Tuval üzerine yağlıboya, 103,2 x 84,7 cm, Kraliyet Koleksiyonu Tröstü, Birleşik Krallık.

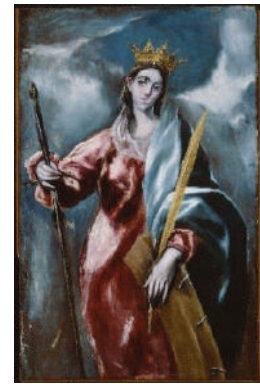
Görsel 7. Bernardo Cavallino, "St. Catherine of Alexandria" (İskenderiyeli Azize Catherine), 1640'lar, Tuval üzerine yağlıboya, 71,7 x 59 cm, Birmingham Üniversitesi Barber Güzel Sanatlar Enstitüsü, Birmingham, Birleşik Krallık.

(a) Raphael Sanzio, "Saint Catherine of Alexandria" (İskenderiyeli Azize Catherine), 1507 dolayları, Kavak panel üzerine yağlıboya, 72,2 x 55,7 cm, Ulusal Galerisi, Londra, Birleşik Krallık.

(b) Michelangelo Buonarroti, (Son Yargı'dan detay) İskenderiyeli Azize Catherine, 1537-41, Fresko, Sistina Şapeli, Vatikan.

(c) El Greco (Domenikos Theotokopoulos), "Saint Catherine" (Azize Catherine), 1610-14, Tuval üzerine yağlıboya, 100,5 x 63,8 cm, Boston Güzel Sanatlar Müzesi, Boston, A.B.D.

Görsel 8. (a, b, c) Rönesans ve Manierist dönemde yapılan İskenderiyeli Azize Catherine portrelerine örnekler.

nihayetinde Los Angeles County Sanat Müzesi koleksiyonuna dâhil edilir. Il Cappuccino veya Ceneviz Rahibi Il Prete Genovese olarak da bilinen Strozzi'nin bu resminde, koyu bir arka plan önünde oturan ve teatral bir yan ışıkla aydınlatılan Catherine'in sağ ayağıyla bir kitaba sıkıca basmakta olduğu görülür. Hem Maniyerist hem de Barok özellikleri gördüğümüz sanatçının bu tablosunun, boyut ve kompozisyon açısından hemen hemen aynı olan diğer iki versiyonundan biri İsviçre'de Zürih Müzesi'ne bağlı Emil Georg Bührle Vakfı Müzesi'nde, diğeri Amerika Birleşik Devletleri Connecticut eyaletindeki Wadsworth Atheneum Sanat Müzesi'ndedir. "Barok sanatçılar, hevesli müşterilerinin taleplerini karşılamak için genellikle en başarılı resimlerinin birden çok versiyonunu yapmışlardır" (Knight, 2013).

Catherine'in çok sayıda yapılan tuval üzeri yağlıboya portrelerinin Barok dönemdeki diğer örneklerini bugün dünyanın dört bir tarafındaki müze ve koleksiyonlarda görmemiz mümkündür:

- Birleşik Krallık'ta, Kraliyet Koleksiyonu Tröstü'ndeki Guido Reni Atölyesi'nde yaklaşık 1625-1628 yıllarında yapılan 103,2 x 84,7 ebatlarındaki yarım boy portre (http 10) (Görsel 6).

- Amerika Birleşik Devletleri'nde, Columbia Sanat Müzesi'ndeki Bernardo Strozzi tarafından yaklaşık 1615 yılında yapılan tam boy portre (http 11),

- Japonya'da, Ulusal Batı Sanatı Müzesi'ndeki Simon Vouet'e atfolunan on yedinci yüzyılın ilk yarısında yapılan 98,0 x 77,5 cm ebatlarındaki yarım boy portre (http 12),

- Amerika Birleşik Devletleri'nde, Metropolitan Müzesi'ndeki Bernardo Cavallino Atölyesi tarafından on yedinci yüzyıl ortalarında yapılan 127,6 x 102,2 cm yarım boy portre (http 13) ve

- Birleşik Krallık'ta, Birmingham Üniversitesi Barber Güzel Sanatlar Enstitüsü'ndeki Bernardo Cavallino tarafından 1640'larda yapılan 71,7 x 59 cm ebatlarındaki yarım boy portre Catherine'in Barok dönemde yapılan yağlıboya portrelerinin diğer örnekleridir (http 14) (Görsel 7).

Barok sanattaki Catherine portrelerinin; figürleri idealize eden Raphael, "erkekleştiren Michalangelo"¹ ve uzatan El Greco gibi Rönesans ve Maniyerist sanatçıların yaptığı Catherine portrelerinden doğallık ve gerçeklik bakımından oldukça farklı olduğunu söylemek mümkündür (Görsel 8 a, b, c).

3. ANAKRONİSTİK 'MİSTİK EVLİLİK' SAHNELERİ

İskenderiyeli Azize Catherine'nin resim sanatına yansıyan ve popüler bir konu haline gelen hikâyelerinden biri cennetteki İsa ile yaptığı *mistik evlilik*'tir. Kutsal Kitap'ın Ahd-i Atik (Eski Antlaşma)'in bölümlerinden biri olan ve Kral Süleyman tarafından yazılan *Ezgiler Ezgisi*'nden türetilen mistik evlilik kavramı, bir metafordur.² Yahudi ve Hristiyan din bilimcileriyle filozoflarının farklı farklı yorumladıkları bu metafor; Hristiyanlıkta, önceleri İsa ile Kutsal Ruh veya İsa ile Kilise arasındaki evlilik olarak daha sonraları ise İsa ile bakirenin evliliği şeklindeki yorumlara dönüşür. Catherine'in, *Mesih'in Gelini* (İsa'nın Gelini)'ne dönüşmesi ve Katolik Kilisesi tarafından şefaatçi On Dört Kutsal Yardımcı'dan biri kabul edilmesi, kilise ve manastırlardaki kadınlar için "görelî bir özerkliğin onaylanmasının da bir yolu" olur (Dunn, 2012:196). Zaman ve mekânla birlikte sürekli değişen Catherine'in mistik evlilik hikâyesi, Doğu Ortodoks dünyasında pek bilinmese de özellikle İtalya, Romanya, Fransa, İspanya, Portekiz gibi ülkelerin sanatında oldukça popüler bir konu olur (Kivelson, 2007).

¹Bkz. Yael Even, The Heroine as Hero in Michelangelo's Art, Woman's Art Journal, V. 11, No. 1, Spring-Summer, 1990, s. 29-33, <https://www.jstor.org/stable/1358384>

²Bkz. Samih Rifat, "Kutsal Kitap'a sanat karışırsa...", Ezgiler Ezgisi "Neşideler Neşidesi", Çev. Samih Rifat, Can Yayınları, İstanbul, 2008, s. 12-13.

Catherine'in gördüğü bir rüyaya dayanan mistik evlilik sahneleri de Altın Efsane'de anlatılan hikâyelere dayanır. Hikâyenin ilk versiyonuna daha sonraları sayısız eklemeler yapılarak değiştirilir (Jeremy, 1946). Genel olarak bu resimlerde Catherine, bebek İsa'yı kucağında tutan Bakire Meryem ile bir aradadır. Soyluluğunu simgeleyen ipek, saten ve brokar kumaşlardan yapılmış zengin kıyafetler içindedir ve çoğu zaman başında mücevherlerle süslü bir taç vardır. Alçakgönüllülüğünün bir göstergesi olarak Bakire Meryem'in dizinin dibinde yerde oturan Catherine'in parmağına ise mucizevi şekilde bebek İsa yüzük takar. Tıpkı portrelerindeki gibi bu sahnelerde de Catherine'in martirliğinin sembolleri olarak kabul edilen işkence çarkı, kılıç, kuru palmye dalı bazen de bilgeliğinin sembolü bir kitap yer alır. Yüzük takma anını gösteren kimi tablolarla; Meryem'in eşi Aziz Yusuf (St. Joseph), İsa'nın kuzeni Vaftizci Yahya (St. John Baptist) ile annesi Azize Elizabeth gibi diğer aziz ve azizelerin yanı sıra melekler ve bağışçılar gibi farklı zaman ve mekân dilimlerine ait figürler resme dâhil edilir (Görsel 9-16).

Kral Costus, Kraliçe Sabinelle ve kızları Catherine'in efsanesini anlatan on beşinci yüzyıldaki Jean Miélot'un çevirisindeki versiyonda; Costus'un ölümü, Sabinelle'nin Hristiyanlığa geçişi, Catherine'in değerli olmayan biriyle evlenmeyi reddetmesi ve iki mistik evlilik hikâyesi anlatılır. Hikâyelerden biri kısaca şöyledir: Catherine ve annesi uyur ve bir rüya görürler. Rüyalarında, birçok azizle bir arada görünen Bakire Meryem, azizlerden biri ile evlenmesi için Catherine'e seçme fırsatı sunar fakat o hepsini reddeder. Bu esnada İsa ortaya çıkar. Meryem, Catherine'e eşi olarak İsa'yı isteyip istemediğini sorar. Catherine kabul eder fakat İsa, Hristiyan olmamasından dolayı onu reddeder ve vaftiz olması şartıyla evlenebileceğini söyler. Annesiyle kızı uyandıktan sonra vaftizi yapacak

bir keşişe giderler ve Catherine vaftiz olur. Diğer mistik evlilik hikâyesi ise şöyledir: Vaftizden sonra bir gün Catherine odasında dua ederken uykuya dalar, rüyasında büyük bir azizler ve melekler topluluğu ile İsa ortaya çıkarak azizenin parmağına bir yüzük takar (Aktaran: Muir, 2009:3).

Mistik evlilik sahnelerinde İsa, genellikle çıplak bir erkek bebek olarak resmedilir. Fakat bu evliliğin erken görsel imgelerinde az sayıda da olsa İsa'nın bir yetişkin olarak tasvir edildiği örnekler de vardır. Bunlardan biri Philadelphia Sanat Müzesi'ndeki Jacobo di Cione'in yaklaşık 1375-1380 yıllarında yaptığı 81,1 x 62,2 cm ebatlarındaki panel üzerine tempera resimdir. Bir diğeri özel bir koleksiyonda bulunan Saatler Kitabı'ndaki 1470'lerde yapılmış bir minyatürdür (Muir, 2009) (Görsel 9 a, b). Ancak bu örnekler Barok dönemden daha önce yapılmıştır. Ayrıca

Görsel 9. (a, b) İsa'nın yetişkin bir figür olarak gösterildiği İskenderiyeli Azize Catherine ile İsa'nın Mistik Evliliği sahnelerinin erken örnekleri.

(a) Jacobo di Cione, "The Mystic Marriage of St Catherine" (Azize Catherine'in Mistik Evliliği), Yak. 1375-1380, Panel üzerine tempera ve işlenmiş altın, 81,1 x 62,2 cm, Philadelphia Sanat Müzesi, John G. Johnson Koleksiyonu.

(b) Simon Marmion ve Ghent Associates, "The Mystic Marriage of St Catherine" Azize Catherine'in Mistik Evliliği, Book of Hours (Saatler Kitabı), folio 168v. 1470'ler, özel koleksiyon.

tuval üzeri yağlıboya tablo değil minyatür veya panel üzerine tempera resimlerdir. Catherine'in Barok dönemde yapılan mistik evlilik sahnesinin yağlıboya tablo örneklerini Annibale Carracci, Domenico Fetti, Sassoferrato (Giovanni Battista

Salvi), Matteo Cerezo, Pierre Mignard ve Anthony Van Dyck gibi sanatçıların yağlıboya tablolarında görebiliriz (Görsel 10-16). Bu sanatçıların anakronistik resimlerinin hepsinde İsa, bir yetişkin olarak değil çıplak bir erkek bebek figürü olarak resmedilmiştir.

Günümüzde Napoli'de Real Bosco di Capodimonte Müzesi'nde bulunan Annibale Carracci'nin yaklaşık 1585 yılında yaptığı *Azize Catherine'in Mistik Evliliği* isimli tablosu, bu temanın Barok dönemdeki ilk yağlıboya tablo örnekleri arasındadır (Görsel 10).

Görsel 10. Annibale Carracci, "The Mystical Marriage of Saint Catherine" (Azize Catherine'in Mistik Evliliği), Yak. 1585, Tuval üzerine yağlıboya, Yak. 160 x 128 cm, Real Bosco di Capodimonte Müzesi, Napoli, İtalya.

Görsel 11. Domenico Fetti, "The Mystical Marriage of Saint Catherine" (Azize Catherine'in Mistik Evliliği), Yak. 1617-1621, Tuval üzerine yağlıboya, 229,5 x 140,5 cm, Viyana Sanat Tarihi Müzesi, Resim Galerisi, Viyana, Avusturya.

Parma'daki Capuchin Kilisesi sunağına Dük Ranuccio I Farnese için yaptırılan bu tabloda, Bakire Meryem'in kucagında oturan bebek İsa tarafından azizenin parmağına yüzük takılırken azizenin başını hafifçe eğdiği an resmedilmiştir. Azizenin hemen arkasında görülen erkek bebek formundaki melek figürlerinden biri palmye dalı tutar diğeri de azizenin omzuna elini koyar. İşkence çarkı ise resmin sol alt köşesindedir. Bu resmin yapımından on yıl sonra, yeteneğinin göstergesi olarak Carracci, tabloyu Kardinal Odoardo Farnese'nin yaptırdığı sarayın dekorasyonu için tablonun sahibi Dük Ranuccio I Farnese'nin izniyle, Roma'ya götürür (http 15).

Avusturya'da Viyana Sanat Tarihi Müzesi Resim

Galerisi'ndeki Domenico Fetti'nin yaklaşık 1617-1621 yıllarında yaptığı 229,5 x 140,5 cm ebatlarındaki *Azize Catherine'in Mistik Evliliği* isimli tablosunda da Bakire Meryem'in kucagında oturan bebek İsa, azizenin parmağına yüzük takmaktadır (Görsel 11). Bu anakronistik resimde, Catherine'in evlilik anına, on üçüncü yüzyılda yaşamış iki Dominikan aziz şahitlik eder: Biri resmin solunda başında hale ve elinde zambak ile Aziz Dominic, diğeri resmin sağ arka planında başında bir balta ile Aziz Martir Peter. "Ürkütücü ve mistik bir atmosfere sahip" resmin ön planında ise Cathrine'in bilgelik ve belagatinin sembolü olan kitap vardır (http 16).

Sassoferrato (Giovanni Battista Salvi)'nun İtalya'nın Genzano kentindeki Azize Maria della Cima Kilisesi'nin sunağı için 1650 yılı dolaylarında yaptığı *Azize Catherine'in Mistik Evliliği* isimli 231,5 x 137 cm ebatlarındaki tablosunda ise sarımsak renkteki gökyüzünde bulutlar içinde oturan ve kucagında bebek İsa'yı tutan Bakire Meryem ile turuncu ve kırmızı renkteki soylu kıyafetleri içindeki Catherine görülür (Görsel 12). Resimde yüzük görülmez ancak bebek İsa, azizenin parmağını tutar haldedir. Resmin sol alt köşesinde; çivili çark parçası ve kılıç, sağ üst köşesinde ise bulutlar içinde, birinin elinde taç diğeri palmye dalı olan çıplak erkek bebek formunda iki melek figürü yer alır. Tablonun orijinali, on dokuzuncu yüzyılda yapıldığı kilisenin sunağından kaldırılmış ve bir kopyası ile değiştirilmiştir. 1856 yılında Orford Kontu Horatio Walpole'un tabloyu satışıyla IV. Hertford Markisi tarafından satın alınır. Günümüzde, Londra'da Wallace Koleksiyonu'ndaki Sassoferrato'nun altmış resminden biridir (http 17).

İspanya'da Prado Müzesi'nde bulunan Matteo Cerezo'nun 1660 tarihli, 207 x 163 cm ebatlarındaki *Azize Catherine'in Mistik Evliliği* resminde ise Catherine; Bakire Meryem, bebek İsa ve Meryem'in eşi Aziz Yusuf ile yani Kutsal

Görsel 12. Sassoferato (Giovanni Battista Salvi), "The Mystic Marriage of Saint Catherine" (Azize Catherine'in Mistik Evliliği), 1650'ler, Tuval üzerine yağlıboya, 231,5 x 137 cm, The Wallace Collection, Londra, Birleşik Krallık.

Görsel 13. Matteo Cerezo, "The Mystic Marriage of Saint Catherine" (Azize Catherine'in Mistik Evliliği), 1660, Tuval üzerine yağlıboya, 207 x 163 cm, Prado Müzesi, Madrid, İspanya.

Görsel 14. Pierre Mignard, "The Mystic Marriage of Saint Catherine" (Azize Catherine'in Mistik Evliliği), 1669, Tuval üzerine yağlıboya, 134 x 105 cm, Hermitage Müzesi, St. Petesburg, Rusya.

Görsel 15. Anthony van Dyck, "The Mystic Marriage of Saint Catherine" (Azize Catherine'in Mistik Evliliği), 1618-1620, Tuval üzerine yağlıboya, 124 x 174 cm, Prado Müzesi, Madrid, İspanya.

Görsel 16. Anthony van Dyck, "The Mystic Marriage of Saint Catherine" (Azize Catherine'in Mistik Evliliği), 1630, Tuval üzerine yağlıboya, 126,2 x 119,5 cm, Prado Müzesi, Madrid, İspanya.

Aile ile birlikte (Görsel 13). Ayrıca resmin sağında, Aziz Yusuf'un hemen önünde bir kuzu ile birlikte bebek Vaftizci Yahya da vardır. Resimde, İsa'nın, azizenin parmağına yüzüğü takışı net bir şekilde görülür. Catherine, bir elini yüzüğü takması için İsa'ya uzatmışken diğer eliyle de martirliğinin sembolü olan palmye dalını tutar, ayaklarının hemen altında da kırık çivili çark parçası yer alır. Resmin sağ üst köşesine; birinin elinde taç olan bebek formunda, aşağı doğru bakan üç küçük melek figürü yerleştirilmiştir. Klasik bir mimarinin önündeki tüm bu sahneye ise ağaçlı bir peyzaj ve mavi gökyüzü eşlik eder. Bir natürmort ressamı da olan

Cerezo, yeteneklerini gösterdiği meyve sepetini de resmin ön planına eklemiştir (http 18).

Mistik evlilik tablolarının diğer bir örneği, günümüzde Rusya'da Hermitage Müzesi'nde bulunan Pierre Mignard'ın Azize Catherine'in Mistik Evliliği isimli 1669 tarihli 134 x 105 cm ebatlarındaki tablosudur (Görsel 14). Tablo, sanatçının Parisli sanatseverlerin salonlarını süslemek için yaptığı sayısız eserlerden biridir. Sarımsak renkli mistik bir gökyüzündeki bulutlar üzerinde geçen bu sahnede; Bakire Meryem'in önünde diz çökerek oturan Catherine'in parmağına, bebek İsa tarafından

değerli bir yüzük takılmaktadır. Genç ve bebek formunda çok sayıda melek figürünün olduğu resimde, palmiye dalı tutan Catherine'in ayaklarının dibinde ise başının kesilmesi ve martirliğinin simgesi olan kılıç yer alır (http 19).

Anthony van Dyck'in, günümüzde İspanya'da Prado Müzesi'nde ve Birleşik Krallık'ta Kraliyet Koleksiyonu Tröstü'nde bulunan *Azize Catherine'in Mistik Evliliği* isimli iki farklı tablosu vardır. Her iki resimde de Bakire Meryem'in kucağındaki bebek İsa'nın, Catherine'in parmağına yüzüğü taktığı an görülür. Prado Müzesi'nde bulunan 1618-1620 tarihli 124 x 174 cm ebatlarındaki versiyon (Görsel 15); on yedinci yüzyılda Leganés Markisi'ne, 1745 yılında ise Farnesio Kraliçesi Elizabeth'e aittir. Catherine'in oldukça görkemli bir kıyafet ve mücevherler içinde gösterildiği bu resmin solunda; Bakire Meryem'in hemen arkasında, elinde palmiye dalı tutan genç bir erkek melek figürü yer alır. Resmin sağına ise olayın tanıkları olarak, on üçüncü yüzyıl başlarında yaşamış olan Aziz Francis ve başka bir keşiş eklenmiştir. Martirlik sembolü olan kılıç, Catherine'in belindedir. Sol alt köşede yer alan tarihi kalıntılar; ressamın, büyük bir sanat ve antika aşığı olan Buckingham Dükü'nden edindiği "arkeolojik bilgileri yansıtır" (http 20). Kraliyet Koleksiyonu Tröstü'ndeki 1630 tarihli 126,2 x 119,5 cm ebatlarındaki diğer versiyonda (Görsel 16) ise sadece üç figür görülür: Bakire Meryem, bebek İsa ve Catherine. Takacağı yüzükle bebek İsa kompozisyonun merkezindedir. Solda, elinde çiçeklerden yapılmış bir taçta duran Bakire Meryem, sağda ise işkence çarkına dayadığı sol eliyle kuru palmiye dalı tutan Catherine vardır (http 21).

4. DİĞER ANAKRONİSTİK SAHNELER

Bu sahnelerde Catherine; kutsalık ve aziz/e/lik atfedilen, farklı zaman ve mekânlarda yaşamış olan diğer figürlerle bir arada resmedilir. Catherine'in rüyasına dayanan mistik evliliğe benzer sahneler olsa da bu tablolarda, bebek

İsa'nın azizeye yüzük taktığı an görülmez. *Lavinia Fontana, Bartolomeo Cavarozzi, Simon Vouet, Jusepe de Ribera (Lo Spagnoletto), Anthony van Dyck, Peter Paul Rubens ve Gaspar de Crayer* gibi sanatçıların yağlıboya tabloları bu anakronistik sahnelere örnektir (Görsel 17-23).

"Bologna'nın aristokratlarının portrelerine odaklanan", "Rönesans'ın en başarılı kadın sanatçılarından biri" ve "bir kadın için alışılmadık şekilde dini ve mitolojik konuları içeren resimler yapan bir sanatçı" olarak tanımlanan Lavinia Fontana, ününün Roma'ya ulaşmasının ardından, 1604 yılında Papa VII. Clement tarafından Roma'ya çağrılır (http 22). Karşı Reform hareketine katılan Fontana, dinsel imgelerin yapılmasında Trent Konseyi'nin kararlarına açıklık getiren Kardinal Paleotti'nin kitabındaki önerileri takip eder ve Kardinal'in önerdiği "ruhu hareket ettirebilecek" türden bir sanat sunmaya çalışır (http 23). Fontana'nın 1581 yılında yaptığı *Kutsal Aile ve İskenderiyeli Azize Catherine* isimli 109,22 x 88,27 cm ebatlarındaki tablosu (Görsel 17), 2011 yılında Ahmanson Vakfı tarafından Los Angeles County Sanat Müzesi'ne hediye edilir (http 24). Fontana'nın bu tablosunda hem Rönesans hem Maniyerist hem de Barok resim özelliklerini görmemiz mümkündür.

Caravaggio'nun takipçilerinden biri olan Bartolomeo Cavarozzi'nin 256 x 170 cm ebatlarındaki *Kutsal Aile ve Azize Catherine* resmi, sanatçının İspanya'da bulunduğu ve Murillo gibi sanatçılar üzerinde derin bir iz bıraktığı 1617-1619 yılları arasına tarihlenir (http 25) (Görsel 18). Günümüzde, İspanya'da Prado Müzesi'nin koleksiyonunda yer alan tabloda, Bakire Meryem'in arkasındaki genç iki erkek melek, Meryem'e taç takmak üzeredir. Bu esnada Meryem'in kucağında oturan bebek İsa ise Meryem'in önünde diz çökerek oturan Azize Catherine'e doğru, eliyle takdis işareti yapar. Resmin ön planında, sağda, Catherine'in ayaklarının hemen dibinde,

Görsel 17. Lavinia Fontana, "The Holy Family with Saint Catherine of Alexandria" (Kutsal Aile ile İskenderiyeli Azize Catherine), 1581, Tuval üzerine yağlıboya, 109,22 x 88,27 cm, Los Angeles County Sanat Müzesi, A.B.D.

Görsel 18. Bartolomeo Cavarozzi, "The Holy Family with Saint Catherine" (Kutsal Aile ile Azize Catherine), 1617-1619, Tuval üzerine yağlıboya, 256 x 170 cm, Prado Müzesi, Madrid, İspanya.

Görsel 19. Simon Vouet, "The Virgin and Child with Saints Elizabeth, John the Baptist and Catherine" (Bakire ve Bebek ile Azize Elizabeth, Vaftizci Yahya ve Azize Catherine), 1624-1626, Tuval üzerine yağlıboya, 182 x 130 cm, Prado Müzesi, Madrid, İspanya.

Görsel 20. Jusepe de Ribera (Lo Spagnoletto), "The Holy Family with Saints Anne and Catherine of Alexandria" (Kutsal Aile ile Azize Anne ve İskenderiyeli Azize Catherine), 1648, Tuval üzerine yağlıboya, 209,6 x 154,3 cm, Metropolitan Müzesi, New York, A.B.D.

bilgelik ve belagatinin sembolü olan bir kitap ve martirliğinin sembolü olan kılıç görülür. Bir elini yüzüne dayamış düşünür halde resmedilmiş olan ve arka plana yerleştirilen yaşlı erkek figürü ise Meryem'in eşi Aziz Yusuf'tur. Benzer resimlerin çoğunda görülen işkence çarkı bu resimde görülmez ancak Cavarozzi, tablonun soluna ellerini dua eder şekilde birleştirmiş küçük bir kız figürü eklemiştir.

Simon Vouet'nin 1624-1626 yılları arasında 182 x 130 cm ebatlarında yaptığı *Bakire ve Bebek ile Azize Elizabeth, Vaftizci Yahya ve Azize Catherine* isimli tablosu, azizenin diğer bir anakronistik resmidir (Görsel 19). Tabloda, bebek olarak görülen İsa ve Aziz John Baptist (Vaftizci Yahya) birbirlerini kucaklarken anneleri Meryem ve Elizabeth birbirlerine bakmaktadır. Bu sahneye, başında çiçekli bir taç ile duran Catherine tanık olur. Çark, Catherine ile bebek arasındadır. Sol alt köşede İsa'nın ilerde çekeceği acının simgesi olan kuzu yer alır. Resmin sağında, Catherine'in hemen arkasında, alçak bir kabartma ile süslenmiş klasik bir kalıntı, en arka planda da yemyeşil bir manzara resmedilmiştir. "Caravaggio, Carracci, Guercino ve Reni'den ilham alan" ve "İtalyan

Barok tarzının Fransa'ya tanıtılmasından sorumlu" olan Vout, bu tablosunu Romada kaldığı bir dönemde yapmıştır. Romalı bilim adamı ve sanat koleksiyoncusu Casiano dal Pozzo'ya ait olan tablo günümüzde İspanya'da Prado Müzesi koleksiyonundadır (http 26).

"Sanatçının olgunluğunun bir şaheseri" olarak nitelendirilen Jusepe de Ribera (Lo Spagnoletto)'nın 209,6 x 154,3 cm ebatlarındaki Kutsal Aile ile Azize Anne ve İskenderiyeli Catherine isimli 1648 tarihli tabloda, Bakire Meryem'in annesi Azize Anne de yer alır (Görsel 20). Tüm yetişkinlik hayatını Roma ve Napoli'de geçiren İspanyol ressamın Roma'daki ilk yıllarında Caravaggio'nun doğrudan modelden çalışma pratiğini benimsemesi, hayali figürlere canlı bir görünüm kazandırmasını sağlar (http 27). Tabloda, Kutsal Aile sağ kısımda yer alır. Bebek İsa, oturan Bakire Meryem'in dizlerinin üzerinde, Aziz Yusuf da geri planda ayakta. Kutsal Aile'nin önünde diz çöken Catherine ise İsa'nın sağ elini öpmektedir. Resmin solunda Catherine'in arkasında, bir eliyle gül sunan diğer eliyle şeftali ve üzümlerle dolu sepet tutan yaşlı bir kadın figürü yer alır. Bu yaşlı figürün, bir

hizmetçi veya Bakire Meryem'in annesi Azize Anne olduğu kabul edilir. Bu resmin neresi için yapıldığı bilinmemekte ancak kanvasın boyutu, bir kilise veya özel bir şapelin sunağı için yapılmış olduğunu düşündürmektedir (http 28). Anlık gerçekliği yansıtan inandırıcı figür ve sahneleri, " lirik ve doğal tasvirlerle dönüştüren" ve on dokuzuncu yüzyıl ressamlarını büyük ölçüde etkileyen Ribera'nın bu tablosu, natüralizm ve klasisizmin bir kombinasyonudur. Tablo, 1824 yılına kadar İngiltere'dedir daha sonra Amerika Birleşik Devletleri'nde New York'taki Metropolitan Müzesi'nin koleksiyonuna dâhil edilir (http 29).

Anthony van Dyck'in 1630 civarında Antwerp'te yaptığı 109,2 x 90,8 cm ebatlarındaki *Bakire ve Bebek ile Azize Catherine* tablosu; sanatçının İtalya'da bulunduğu 1621-1627 yıllarında, Titian, Veronese ve diğer kuzey İtalyan sanatçılara duyduğu hayranlığını yansıtır (Görsel 21). Catherine'in martirlik sembolü olan işkence çarkının görülmediği bu resimde, elinde palmye dalı tutan "sağdaki figür büyük olasılıkla İskenderiyeli Azize Catherine'dir çünkü saçındaki inci dizisi, sözde prenses olarak doğumuyla tutarlıdır" (http 30). Günümüzde

New York'ta Metropolitan Müzesi'nde bulunan tablo daha önceleri "*Azize Catherine'in Mistik Evliliği* olarak sergilenir ancak kompozisyonda bu töreni işaret edecek hiçbir şey yoktur" (http 31). Bu kompozisyonun, arka plandaki yeşilliğin mimari öğelerle değiştirilmiş başka bir versiyonu Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Chicago Loyola Üniversitesi'nin Martin d'Arcy Sanat Galerisi'ndedir ve bu versiyon büyük olasılıkla bir atölye kopyasıdır. Van Dyck'ın tablosunun, Almanya'nın Dortmund şehrindeki Cremer Koleksiyonu'nda ve Floransa'daki Pitti Sarayı'nda da versiyonları vardır. Floransa'daki Corsini Sarayında ise ters bir versiyonu bulunmaktadır (http 32).

Uzun bir İtalya ziyareti sırasında tanıştığı İtalyan yüksek Rönesansı'nın özelliklerini kuzey gerçekçiliği ve manzara sevgisiyle harmanlayan ve "ressamların tanrısı" olarak nitelendirilen Peter Paul Rubens'in 1630 dolaylarında Belçika'da Mechelen'deki Augustinians Kilisesi'nde bulunan bir sunak için 265,7 x 214,3 cm ebatlarında yaptığı *Azize Catherine'in Taçlandırılması* tablosu da anakronistik sahnelere örnektir (Görsel 22). Resimde merkezde kucağında bebek İsa ile tahtta oturan Bakire Meryem

Görsel 21. Anthony van Dyck, "Virgin and Child with Saint Catherine of Alexandria" (Bakire ve Bebek ile İskenderiyeli Azize Catherine), Yak. 1630, Tuval üzerine yağlıboya, 109,2 x 90,8 cm, Metropolitan Müzesi, New York, A.B.D.

Görsel 22. Peter Paul Rubens, "The Crowning of Saint Catherine" (Azize Catherine'in Taçlandırılması), 1631 veya 1633, Tuval üzerine yağlıboya, 265,7 x 214,3 cm, Toledo Sanat Müzesi, Ohio, A.B.D.

Görsel 23. Gaspar de Crayer, "Mary with Child and the Saints Mary Magdalene, Cecilia, Dorothy, Catherine and Augustine" (Meryem ve Bebek ile Aziz Augustine ve Azizeler; Mary Magdalene, Cecilia, Dorothy ve Catherine), 1638, Tuval üzerine yağlıboya, 279 x 201 cm, Viyana Sanat Tarihi Müzesi, Resim Galerisi, Viyana, Avusturya.

ve onu çevreleyen üç azize görülür (http 33). Katolik geleneğe göre, inançlarından vazgeçmeyi reddettikleri için Hristiyanlığın ilk yüzyıllarında işkence ile öldürülen bu azizeler: Apollonia, Catherine ve Margeret'tir. Resimde Meryem'in önünde diz çöken Catherine'in başına bebek İsa tarafından defne yapraklarından bir taç konmak üzeredir. Resmin üst kısmında sol taraftaki bebek formundaki bir melek de Cathrine'e işkence yapmak için kullanılan işkence çarkını yok eden şimşekleri kavramıştır. Günümüzde A.B.D'nin Ohio eyaletindeki Toledo Sanat Müzesi'nde bulunan bu sunak resminin on sekizinci yüzyılda daha küçük ölçülerde ve bazı değişikliklerle bakır üzerine yağlıboya olarak yapılmış bir kopyası da Londra'da Victoria ve Albert Müzesi'ndedir (http 34).

Diğer bir anakronistik sahne örneği, Viyana Sanat Tarihi Müzesi Resim Galerisi'nde bulunan *Meryem ve Bebek ile Aziz Augustine ve Azizeler; Mary Magdalene, Cecilia, Dorothy ve Catherine* isimli Gaspar de Crayer tarafından 1638 yılında, Brüksel'deki Augustinian Rahibeler Kilisesi sunağı için yapılan 279 x 201 cm ebatlarındaki tablodur (http 35) (Görsel 23). Rubens gibi büyük bir atölye işleten De Crayer'nin tablosunda Bakire Meryem kucağında bebek İsa ile tahtta oturur haldedir. Solda, tahtın basamaklarında, mücevherlerle süslü pelerini ve elinde palmiye dalı ile diz çökmüş Cathrine ile ayakta duran diğer üç azize görülür. Sağda ise elinde yanan bir kalp ile ayakta duran Aziz Augustin yer alır. Erken Hristiyanlık martirlerinin bulunduğu bu sahneye, erkek bebek formunda üç melek de eşlik eder: Bir elinde Catherine'in martirlik sembolü olan kılıcı diğer elinde çiçekli bir taç tutan melek resmin ön planında tahtın basamaklarında, diğer iki melek ise resmin en üstünde sağ ve sol köşelerdedir. İşkence çarkı, resmin sol alt köşesine sadece bir kısmı görülecek şekilde ön plana yerleştirilmiştir. Aziz Augustin'in tuttuğu kalp sembolü, bu tablodaki ilgi çekici kısımdır. Çünkü bu sembol, İskenderiyeli Azize Catherine'e

değil on dördüncü yüzyılda yaşadığı kabul edilen *Sienalı Azize Catherine'e* ait bir semboldür. Her iki azize de İsa'nın gelinleri olarak kabul edilir fakat sembolleri ve tasvirleri farklıdır. Adaşı ile birçok yönden özdeşleştirilen ve genellikle rahibe giysileri içinde, başında dikenli bir taç ve ellerinde stigmata ile tasvir edilen Sienalı Azize Catherine figürünün hem mistik evlilik hem de İsa ile kendi kalbini değiştirme sahneleri vardır (Dunn, 2012:196). Bu noktada, Crayer'nin, Aziz Augustin'in elinde yanan bir kalp tuttuğunu göstermesiyle, Sienalı Azize Catherine'in hikâyesine de atıfta bulunmuş olduğunu veya hikâyeleri karıştırmış olduğunu söylemek mümkündür.

5. İHTİLAF SAHNELERİ

İhtilaf sahneler iki ayrı başlık altında toplanabilir: Biri filozoflarla ihtilaf sahneleri, diğeri kurban verme ve pagan idollere tapmayı reddetme sahneleri (Görsel 24-26). Bu sahneleri; *Francisco Ribalta, Claude Vignon ve Giacomo del Po*'nun yağlıboya tablolarında bu sahneleri görebiliriz.

Filozoflarla ihtilaf sahnelerinde; bilgisi ve belagati ile ünlü Catherine'in, imparatorun isteği üzerine gerçekleşen filozoflarla tartışma anı ve galibiyeti gösterilir. Francisco Ribalta'nın yaklaşık 1600-1610 yılları arasında 123 x 106,5 cm ebatlarında yaptığı ve günümüzde Budapeşte Güzel Sanatlar Müzesi'nde bulunan *İskenderiyeli Azize Catherine'in İhtilafı* tablosu, bu sahnenin Barok dönemdeki erken örneklerindedir (http 36) (Görsel 24). Resmin sağında başında tacı, beyaz ve turuncu renkli soylu kıyafetleri ile oturur halde görülen Catherine; avuç içi üstte olacak şekilde dizine koyduğu sağ eli ile aşağıyı, yeryüzünü yani dünyevi olanı, havaya kaldırdığı sol eli ile yukarıyı, gökyüzünü yani ruhani olanı işaret eder. Tartışmaya katılan ve mağlup olan filozoflar, azizenin önünde diz çökmüş tartışmanın yapılmasını emreden İmparator ise Romalı kıyafetleri ile resmin geri planındaki tahtında oturmaktadır.

Görsel 24. Francisco Ribalta, "The Dispute of Saint Catherine of Alexandria" (İskenderiyeli Azize Catherine'in İhtilafı), Yak. 1600

Görsel 25. Claude Vignon, "Saint Catherine Refusing to Sacrifice to an Idol" (Bir İdol için Kurban Vermeyi Reddeden Azize Catherine), Yak. 1623, Ahşap panel üzerine yağlıboya, 147,5 x 210,5 cm, Louvre Müzesi, Paris, Fransa.

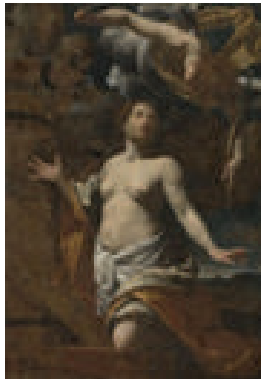

Görsel 26. Giacomo del Po, "Saint Catherine Refusing to Sacrifice to an Idol" (Bir İdole Kurban Vermeyi Reddeden Azize Catherine), 17. yüzyıl, tuval üzerine yağlıboya, 75,8 x 50 cm, Oxford Üniversitesi Christ Kilisesi, Birleşik Krallık.

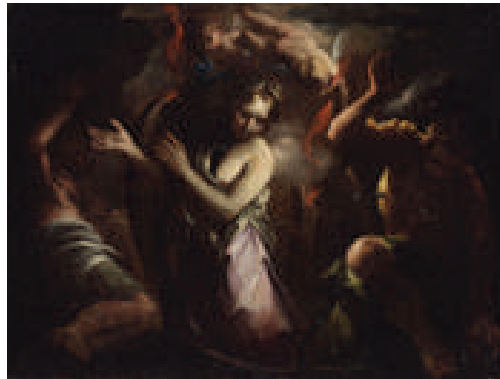
Catherine'in kurban verme ve idollere tapmayı reddetme sahnelerinin Barok dönemdeki ilk örneklerinden biri; Fransa'da Louvre Müzesi'ndeki Fransız sanatçı Claude Vignon'un 1623 yılında yaptığı *Bir İdole Kurban Vermeyi Reddeden Azize Catherine* isimli 147,5 x 210,5 cm ebatlarındaki ahşap üzerine yaptığı yağlıboya resmidir (Michel, 2018) (Görsel 25). Kalabalık bir sahnenin olduğu bu tabloda vurgu; idole tapmaya reddeden ve kendini sürükleyen figür grubuna direnen sağ taraftaki Azize Catherine'dedir. Kıyafetinin üst kısmı açılmış bir halde çıplak olarak betimlenen Catherine'in hemen üst kısmında ise bulutlar içinden çıkan ve palmye dalını uzatan bir melek figürü yer alır.

Vignon'un bu tablosu günümüzde Paris'te Louvre Müzesi'ndedir.

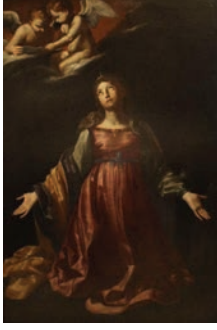
Bu temaya ilişkin diğer bir örnek ise Giacomo del Po'nun *Bir İdole Kurban Vermeyi Reddeden Azize Catherine* isimli on yedinci yüzyılın ortalarından sonrasına tarihlenen 75,8 x 50 cm ebatlarındaki yağlıboya tablosudur (Görsel 26). Tablo; günümüzde, İngiltere'de Oxford Üniversitelerinden biri olan, lisans ve yüksek lisans eğitimi veren Christ Kilisesi'nin Resim Galerisi'ndedir (<http> 37, <http> 38). Sanatçı, imparatorun, Catherine'i idollere tapmaya ikna etmeye çalıştığı ancak azizenin bunu reddettiği tartışma anını resmeder ve her iki figürü de ayakta gösterir. İhtilaf sahnelerindekine benzer

Görsel 27. Simon Vouet, "Le Martyre de Sainte Catherine" (Azize Catherine'in Martirliği), 1620'ler, Tuval üzerine yağlıboya, 173 x 115,5 cm, Strazburg Şehir Müzeleri, Güzel Sanatlar Müzesi, Strazburg, Fransa.

Görsel 28. Lombardlı Ressam, "Martyrdom of Saint Catherine of Alexandria" (İskenderiyeli Azize Catherine'in Martirdomu), 17. yüzyılın ilk yarısı, Tuval üzerine yağlıboya, 144,5 x 191,5 cm, Budapeşte Güzel Sanatlar Müzesi, Budapeşte, Macaristan.

Görsel 29. Guido Reni, "Saint Catherine of Alexandria" (İskenderiyeli Aziz Catherine), 17. yüzyılın ilk yarısı, Tuval üzerine yağlıboya, 120 x 192 cm, Pavia Kent Müzeleri, Malaspina Sanat Galerisi, İtalya.

Görsel 30. Guido Reni, "Decollazione di Santa Caterina d'Alessandria" veya "Martirio di santa Caterina d'Alessandria" (İskenderiyeli Aziz Catherine'in Başının Kesilmesi veya İskenderiyeli Aziz Catherine'in Martirdomu), 1605-1610, Tuval üzerine yağlıboya, 277 x 195 cm, Albenga-Interia Piskoposluk Sarayı Müzesi, Savona, İtalya.

Görsel 31. Guercino (Giovanni Francesco Barbieri), "Martyrdom of St Catherine" (Azize Catherine'in Martirdomu), 1653, Tuval üzerine yağlıboya, 222,5 x 159 cm, Hermitage Müzesi, St. Petesburg, Rusya.

şekilde Catherine; sağ eli ile aşağıyı, havaya kaldırdığı sol eli de yukarıyı işaret eder. Resmin üst kısmında ise bebek formunda melek figürleri görülür.

6. MARTİRDOM SAHNELERİ

Catherine, martirliği konusu en çok tartışılan kültlerden biridir. Çark efsanesi; on yedinci yüzyıl başlarında Papa VIII. Clement döneminde, başının kesilmesi efsanesi ile değiştirilir (Tolomelli ve Zatti 2013:4). Sanatçılar genellikle Catherine'in işkence veya öldürülme anlarını değil, bu anların biraz öncesi veya sonrasındaki "azizenin dramatik anlarını" resmeder (Pixley, 2012:1) *Simon Vouet*, *Guido Reni* ve *Guercino* (*Giovanni Francesco Barbieri*) bu anı yağlıboya tablolarında görselleştiren sanatçılar arasındadır (Görsel 27-31). Bir efsaneye göre Catherine'in "kafasının kesilmesinden sonra kesilen yerden kan yerine süt akmıştır" (Aktaran: Pixley, 2012:1). Sanatta nadiren tasvir edilen bu sahnenin Barok dönemde yapılan tuval resim örneğine, bu makale için yapılan araştırma sürecinde rastlanmamıştır. *Catherine Çarkı* olarak bilinen keskin bıçaklı veya çivili işkence çarkının nasıl kırılmış olduğu ise ayrı bir soru işaretidir. Efsanelerden birine göre çark "Catherine ona dokunduğu anda", diğerine

göre "mucizevi bir yıldırımla" parçalanır (Pixley, 2012:4 ; http 39). Bir başka efsaneye göre çark meleklerin kılıcı ile (Tolomelli ve Zatti, 2013:4), diğerine göre "melekler tarafından gökten fırlatılan kayalarla kırılır" (http 40).

"Roma'daki en iddialı eserlerinden biri" olarak tanımlanan Simon Vouet'nin 1620'lerde Roma'dayken yaptığı *Azize Catherine'in Martirliği* isimli 173 x 115,5 cm ebatlarındaki, tablosu, günümüzde Fransa'da Strasbourg Şehir Müzeleri'ne bağlı Güzel Sanatlar Müzesi'ndedir (Görsel 27). Resimde, beyaz ve turuncu renkli kıyafeti bel bölgesine kadar sıyrılmış bir şekilde yarı çıplak ayakta duran ve yukarı bakan Catherine, tıpkı ihtilaf sahnelerindeki gibi sağ eliyle yukarıyı, sol eliyle de aşağıyı işaret etmektedir. Resmin sağ üst köşesinde palmye dalı ve kılıç tutan genç bir erkek melek ise akrobatik bir hareketle azizeye doğru eğilmiştir. Devasa işkence çarkı da resmin geri planındadır. Roma'dayken çok sayıda *İskenderiyeli Aziz Catherine* resmi yapan Simon Vouet'nin bu resmi, azizenin martirliğine ilişkin yaptığı tek resmidir (http 41).

On yedinci yüzyılın ilk yarısına tarihlenen ve Lombardlı bir ressam tarafından 144,5 x 191,5

cm ebatlarında yapılmış olan *İskenderiyeli Azize Catherine'in Martirdomu* isimli günümüzde Macaristan'da Budapeşte Güzel Sanatlar Müzesi'nde bulunan tablo da martirdom sahnesine örnektir (Görsel 28). Çarkın kırılma anını gösteren bu tabloda ise Catherine, bir göğsü çıplak olarak resmedilmiştir (http 42).

Diğer bir örnek; günümüzde İtalya'da Pavia Kent Müzeleri, Malaspina Sanat Galerisi'nde bulunan, Guido Reni tarafından on yedinci yüzyılın ilk yarısında 120 x 192 cm ebatlarında yapılmış olan *İskenderiyeli Azize Catherine* isimli sunak resmi (Görsel 29). Başında tacı ve zengin kıyafetleriyle yere diz çökerek kollarını iki yana açan Catherine'in bakışları gökyüzüne çevrilidir. Sol üst köşede bebek formunda bir şeyler okuyan iki melek figürü görülür. Resmin geri planı "karanlık ve belirsiz olduğu için", "işkence sırasında meleğin kılıcının kırıldığı çark" ve "cellat tarafından kullanılan kılıç" gibi geleneksel nitelikler okunamaz (Tolomelli ve Zatti, 2013:4). Guido Reni'nin daha erken tarihli -1605-1610 dolaylarında- yapmış olduğu 277 x 195 cm ebatlarındaki *İskenderiyeli Azize Catherine'in Başının Kesilmesi* isimli diğer bir sunak resmi ise günümüzde İtalya'nın Savona kentindeki Albenga-Imperia Piskoposluk Sarayı Müzesi'ndedir (http 43, 44) (Görsel 30). Bu resmin kompozisyonu diğerinden daha karmaşıktır. Ayrıca elinde kılıç taşıyan melek ve cellat ile sahne ikonografik açıdan daha zengindir. Reni'nin Catherine'in martirliğine dair yapmış olduğu tablolarının, öğrencilerinden Francesco Gessi ve Gian Giacomo Sementi tarafından yapılmış kopyaları da vardır (Tolomelli ve Zatti, 2013:5)

Azize Catherine'in martirdom sahnelerine vereceğimiz son örnek ise İtalya'da Bologna'da yapılmış olan ve günümüzde Rusya'da Hermitage Müzesi'nin koleksiyonunda yer alan Guercino (Giovanni Francesco Barbieri)'nin 1653 yılında yapmış olduğu 222,5 x 159 cm ebatlarındaki

tablosudur (http 45) (Görsel 31). Guercino; turuncu, kırmızı ve mavi renkli kumaşlardan oluşan kıyafeti ile Catherine'i, yere diz çökmüş halde ve teslimiyet içinde betimlemiştir. Yarı çıplak bir erkek figür olarak resmettiği azizenin celladı ise sağ elinde tuttuğu kılıcı ile Catherine'in hemen yanında ayakta durmakta ve kesmeye hazırlanır gibi bir eliyle azizenin başına hafifçe dokunarak yön vermektedir. Tablonun üst kısmında ise gökyüzünden bulutların içinden çıkan erkek bebek formundaki bir melek figürü, martirlik sembolleri olan palmiye dalını ve tacını getirmektedir.

SONUÇ

Barok dönemde sayısız resmi yapılan Catherine'in, tuval üzeri yağlıboya resimlerindeki sahnelerini şu başlıklar altında toplayabiliriz:

I- Portreler: Barok dönem portrelerinde Catherine, genç ve güzel bir kız olarak koyu bir arka plan önünde soylu kıyafetleri içinde otururken ve kimi zaman yukarı kimi zaman da izleyiciye bakar şekilde tasvir edilir. Altın Efsane kitaplarındaki anlatılara dayalı olarak yapılan bu portrelerde Catherine'in martirliğinin sembolleri olarak kabul edilen üç sembol -keskin bıçaklı veya çivili kırılmış tahta bir işkence çarkı, başının kesilmesinin sembolü olan celladının kılıcı ve ruhun beden üzerindeki zaferini temsil eden kuru bir palmiye dalı- neredeyse hepsinde görülür. Portrelerin bazılarında, Catherine'in başında soyluluğunu simgeleyen süslü bir taç veya başının biraz üzerinde kutsallığını simgeleyen ince bir hale vardır. Bazı portrelerde ise hem taç hem de hale vardır. Ayrıca taç ve halenin olmadığı portreler de vardır. Catherine'in bilgeliğinin ve belagatinin sembolü olan kitap da her portresinde görülmez. Barok dönemdeki Catherine portrelerinin; figürleri idealize eden Raphael, erkekleştiren Michalangelo ve uzatan El Greco gibi Rönesans ve Maniyerist dönemi sanatçılarından yaptığı Catherine portrelerinden doğallık ve gerçeklik bakımından oldukça farklı

olduğunu da söylemek mümkündür.

Caravaggio ve Gentileschi'nin Catherine portrelerine yapılan radyografi ve kızılötesi reflektografi gibi çeşitli metodolojilerin kullanarak yapıldığı detaylı inceleme, restorasyon ve konservasyon işlemleri sayesinde sanatçılara ve eserlerine ilişkin -hangi malzemeleri kullandıkları, resmin ön hazırlık çizimlerinde aslında neleri çizmiş oldukları vb. gibi- yeni bilgilere ulaşılmıştır.

II- Anakronistik Sahneler: Sayı bakımından diğer sahnelerinden daha fazla olduğu anlaşılan, Catherine'in kutsallık atfedilen kişilerle olan anakronistik sahnelerini şu başlıklar altında toplayabiliriz:

- Catherine'in İsa ile mistik evliliği
- Catherine, Bakire Meryem ve bebek İsa ile birlikte
- Catherine, Kutsal Aile ile birlikte
- Catherine aziz, azizeler ve diğer figürlerle birlikte

İsa ile mistik evliliği sahnelerinde İsa, çıplak bir bebek figür olarak resmedilmiştir. Barok dönem yağlıboya tablo örneklerinde, İsa'nın yetişkin bir erkek olarak gösterildiği sahnelere ise rastlanmamıştır. Ancak bu konunun daha detaylı bir araştırmaya muhtaç olduğunu söylemek gerekir.

III- İhtilaf Sahneleri: Bu kalabalık sahneler; biri filozoflarla ihtilaf sahneleri, diğeri kurban verme ve pagan idollere tapmayı reddetme sahneleri olarak iki ayrı başlık altında toplanabilir. Her iki sahnede de Catherine sağ eli ile aşağıyı, yeryüzünü yani dünyevi olanı, havaya kaldırdığı sol eli ile de yukarıyı, gökyüzünü yani ruhani olanı işaret eder. Bu duruş aynı zamanda Hıristiyan inancındaki beden ve ruh birliğinin de sembolüdür. Bilgelik ve belagati ile ünlü olduğu kabul edilen Catherine'in bu duruşu, Rafaello'nun 1509-1511 yıllarında

yaptığı anakronistik karakterlerden oluşan Atina Okulu freskindeki yukarıyı işaret eden idealist Platon'un ve aşağıyı işaret eden öğrencisi realist Aristoteles'in duruşlarının bir kombinasyonu gibidir. Rafaello'nun freskinde Platon; değişmeyen, ebedi ve mükemmel bir ideal dünya düşüncesini anlattığı *Timeus*'u tutmakta, Aristoteles ise ahlâk ve erdemle ilgili düşüncelerinin yer aldığı *Nikomakhos'a Etik*'inin bir bölümünü tutmaktadır. Kitaplarında ele aldıkları konulardan ötürü filozofların freskteki el hareketlerinin, Azize Catherine üzerinden tek bedende gösterilmesiyle hem göksel ve dünyevi bir birliğe hem de ruh-beden birliğine vurgu yapıldığı söylenebilir.

IV- Martirdom Sahneleri: Catherine'in martirliğine dair sahnelerinin, portreleri ve anakronistik sahneleri kadar çok resmedilmediğini söylemek mümkündür. Catherine'in çetrefilli martirlik efsanelerinden birine göre işkence çarkı; Catherine ona dokunduğu anda, bir diğere göre mucizevi bir yıldırımla, bir başka efsaneye göre ise meleklerin kılıcı ile parçalanmıştır. Bu efsanelerin olduğu sahnelerin Barok döneme ait örnekleri olsa da başının kılıçla kesildiği ve kesilen yerden kan yerine süt aktığı gibi sahnelerin Barok dönemde yapılmış örneklerine rastlanmamıştır. Bu konu da daha detaylı bir araştırmaya muhtaçtır. Catherine'in en dikkat çeken martirdom sahnesi ise Simon Vouvet'nin azizeyi yarı çıplak olarak gösterdiği sahnedir. Çünkü bu resimde, Katolik Kilisesi'nin almış olduğu kararlara pek de uygun olmayan bir tasvir görülmektedir.

İskenderiyeli Azize Catherine'e ilişkin efsanelerin yaygınlaşmasında on üçüncü yüzyılda derlenen Altın Efsane kitabı önemli bir rol oynar. Kitabın Latince ilk versiyonunun farklı dillere çevrilmeye başlanmasının ardından Catherine efsanesi çeşitli ekleme ve çıkarmalarla sürekli bir değişime uğrar. Popülaritesi katlanarak büyüyen ve kültürleştirilen Catherine efsanesine dair

hikâyeler ise yüzyıllarca sanata konu edilmiştir. Bu efsanelerin sanata konu edilmesinde halkın, sanatçıların ve aristokratların azizeye duydukları ilgi kadar Katolik Kilisesi'nin teşvik ve desteği de önem arz eder. Katolik Hristiyan inancına göre martirlik; inandığını inkâr etmektense her türlü işkence ve acıya katlanma, inanç uğruna ölmeyi ya da öldürülmeyi tercih etmektir. Diğer bir ifade ile inanan kişi Tanrı'ya ulaşacağı için işkence, acı ve ölüme bile isteye razı olur yani ölüme gönüllü olur. Çünkü martirlik, kişiyi Tanrı'ya ulaştırmasının yanı sıra azizlik mertebesine de ulaştıran yollardan biridir. 1563 yılında yapılan son Trent Konseyi'nde ise toplumun dine saygı duymasının yeniden inşası ve aziz/e/lerin martirliğinin temsil edilmesi meseleleri görüşülür ve Konsey, aziz/e/lerin martirlik tasvirlerinin hem din adamları hem de sanatçılar tarafından yüceltilmesi gerektiğine ilişkin kararlar alır. Barok dönemden önce Orta Çağ, Rönesans ve Maniyerist dönem boyunca süren Catherine efsanesinin popülerliği; Trent Konseyi'nin aldığı kararlarla birlikte Barok dönem boyunca artarak devam etmiş sadece kilise sunakları için değil aristokratların salonları için de azizenin sayısız resmi yapılmıştır. Ayrıca bu resimlerin hatırı sayılır miktarda kopya ve versiyonları da bulunmaktadır.

1969 yılında, çelişkilerle dolu efsaneleri ve varlığına dair hiçbir tarihsel doğruluk bulunmadığı gerekçesiyle kutlama günü Katolik Takvimi'nden önce çıkarılan 2002 yılında ise Papa St. John Paul II tarafından isteğe bağlı bir kutlama olarak yeniden takvime eklenen İskenderiyeli Azize Catherine; hem halkın hem de sanatçıların ilgisinin yanı sıra dinsel bir propaganda aracı olarak Hristiyan dünyasında Bakire Meryem'den sonra en fazla resmedilen kutsal bakire olmuştur.

KAYNAKLAR

- Dunn, M. (2012). *Invisibilia Per Visibilia: Roman Nuns, Art Patronage, And The Construction Of Identity. Wives, Widows, Mistresses, And Nuns in Early Modern Italy: Making the Invisible Visible Through Art and Patronage.* (Ed.). Katherine McIver. 9:181-205. <https://www.luc.edu/media/lucedu/ccih/formsdocumentsandpdfs/MDunn%20Invisibilia%20.pdf> (erişim 06.02.2021).
- Estivill, D. (2013). *Iconography and iconology in Caravaggio: A Catholic Key To Understanding The Works. New Caravaggio, The Caravaggio Seminar at Uppsala University and the Newman Institute in Uppsala. Papers presented at the international conferences in Uppsala and Rome.* 81-102.
- Even, Y. (1990). *The Heroine As Hero In Michelangelo's Art.* *Woman's Art Journal.* 11 (1), 29-33. <https://www.jstor.org/stable/1358384> (erişim 02.02.2021).
- Jeremy, S. M. (1946, Nisan). *Caxton's Golden Legend and Varagine's Legenda Aurea.* *The University of Chicago Press on behalf of the Medieval Academy of America. Speculum.* 21 (2), 212-221. <https://www.jstor.org/stable/2851318> (erişim 11.02.2021).
- Kivelson, V. (2007). *Imperial Saint: The Cult Of St. Catherine And The Dawn Of Female Rule In Russia By Gary Marker.* *Cahiers Du Monde Russe,* 48 (4), 679-682. <https://www.jstor.org/stable/40418845> (erişim 01.02.2021).
- Knight, C. (2013, 26 Kasım). *Recovered Nazi-looted painting on view at LACMA.* *Los Angeles Times.* <https://www.latimes.com/entertainment/arts/culture/la-et-cm-nazi-art-lacma-20131126-story.html> (erişim 26.02.2021).
- Muir, C. D. (2009). *Saint Catherine of Alexandria's Marriage to the Adult Christ in Two Burgundian Manuscripts.* *The University of Chicago Press on behalf of the Bard Graduate Center. Notes in the History of Art.* 28 (4), 1-7. <https://www.jstor.org/stable/23208577> (erişim 11.02.2021).
- Michel, C. (2018, Şubat). *The Académie Royale de Peinture Et De Sculpture: The birth of the French School, 1648-1793.* (Trans.). Chris Miller. *The Getty Research Institute.* <https://books.google.com.tr/books?id=KvA9DwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=tr#v=onepage&q&f=false> (erişim 20.02.2021).
- Paleotti, G. *Discorso Intorno Alle Imagini Sacre E Profane.* *Fondazione Memofonte.* <http://www.memofonte.it/home/files/pdf/scrittipaleotti.pdf> (erişim 05.02.2021) (Özgün eser 1592 tarihlidir).
- Pixley, M. L. (2012). *Preserved For Eternity On Obsidian A Baroque Painting Showing The Miracle Of Milk At St. Catherine of Alexandria's martyrdom.* *Annual of the Museum of Art and Archaeology, University of Missouri. MVSE,* 46. <https://maa.missouri.edu/sites/default/files/article/muse46.pixley.article.pdf> (erişim 03.02.2021).
- Rifat, S. (2008). "Kutsal Kitap'a Sanat Karşırsa". *Ezgiler Ezgisi "Neşideler Neşidesi".* (Çev.). Samih Rifat, İstanbul: Can.
- Tolomelli, D., S. Zatti. (2018, 05 Nisan). *Santa Caterina d'Alessandria - Reni, Guido.* *Lombardia Beni Culturali.* <http://www.lombardiabeniculturali.it/opere-arte/schede-complete/F0200-00043/> (erişim 21.02.2021).

İnternet Kaynakları

- *http 1: Amazon, The Golden Legend: Readings on the Saints,* <https://www.amazon.com/Golden-Legend-Readings-Saints/dp/0691154074> (erişim 03.02.2021).
- *http 2a: Southern Methodist University Bridwell Library Perkins School of Theology. Caxton's Golden Legend.* <https://www.smu.edu/Bridwell/SpecialCollectionsandArchives/Exhibitions/HighlightsTheology/GoldenLegend> (erişim 03.02.2021).
- *http 2b: Southern Methodist University Perkins School of Theology Bridwell Library. Introduction / Printing in England / Voragine, "Golden Legend" c. 1483.* <https://www.smu.edu/Bridwell/SpecialCollectionsandArchives/Exhibitions/InventionDiscovery/England/Voragine> (erişim 03.02.2021).
- *http 3: Craughwell, Thomas J. (18 Aralık 2017). Why John Paul II Restored This Saint to the Calendar.* *National Catholic Register.* <https://www.ncregister.com/blog/why-john-paul-ii-restored-this-saint-to-the-calendar> (erişim 06.02.2021).
- *http 4a: Borobia, M. (2021). Caravaggio (Michelangelo Merisi) - Saint Catherine of Alexandria ca. 1598-99.* *Museo Nacional Thyssen-Bornemisza.* <https://www.museothyssen.org/en/collection/artists/caravaggio-michelangelo-merisi/saint-catherine-alexandria> (erişim 05.02.2021).
- *http 4b: Museo Nacional Thyssen-Bornemisza. (2018). Discovering Caravaggio. Technical study and restoration of Saint Catherine of Alexandria.* <https://www.museothyssen.org/en/discovering-caravaggio-video> (erişim 26.02.2021).
- *http 4c: Borobia, M. (2018). Thyssen-Bornemisza Museum restores Caravaggio's Saint Catherine of Alexandria.* <https://www.linkedin.com/pulse/thyssen-bornemisza-museum-restores-caravaggios-saint-catherine-cruz> (erişim 25.02.2021).
- *http 5: Rea, N. (2019, 07 Mart). Newly discovered drawings beneath a work by Artemisia Gentileschi suggest she often used herself as a model.* *Artnet.* <https://news.artnet.com/art-world/artemisia-gentileschi-uffizi-x-ray-1482973> (erişim 06.02.2021).

- *http 6: The National Gallery. Rare self portrait by Artemisia Gentileschi, <https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/rare-self-portrait-by-artemisia-gentileschi-now-on-display> (erişim 08.02.2021).*
- *http 7: The Daily Star. (2019, 07 Mart). X-ray shows self-portrait under Gentileschi painting. <https://www.dailystar.com.lb/Arts-and-Ent/Culture/2019/Mar-07/478173-x-ray-shows-self-portrait-under-gentileschi-painting.aspx> (erişim 08.02.2021).*
- *http 8: The Weiss Gallery. Artemisia Gentileschi (1593-1654): Saint Catherine of Alexandria, Circa 1635. <https://www.weissgallery.com/content/feature/43/detail/artworks-9451-artemisia-gentileschi-1593-1654-saint-catherine-of-alexandria-circa-1635/> (erişim 16.02.2021).*
- *http 9: Los Angeles County Museum of Art. Saint Catherine of Alexandria, Bernardo Strozzi (Italy, Genoa, 1581-1644). <https://collections.lacma.org/node/2111858> (erişim 26.02.2021).*
- *http 10: The Royal Collection Trust, Studio of Guido Reni (Bologna 1575-Bologna 1642) Saint Catherine of Alexandria c.1625-8. <https://www.rct.uk/collection/405547/saint-catherine-of-alexandria> (erişim 16.02.2021).*
- *http 11: The Columbia Museum of Art. St. Catherine of Alexandria Bernardo Strozzi. <https://www.columbiamuseum.org/collection-highlights/st-catherine-alexandria> (erişim 19.02.2021).*
- *http 12: The National Museum of Western Art. (2020, 02 Aralık). Simon Vouet (attributed to) [1590 - 1649] - Saint Catherine of Alexandria. <https://collection.nmwa.go.jp/en/P.2005-0005.html> (erişim 13.02.2021).*
- *http 13: University of Birmingham, The Barber Institute of Fine Arts. Saint Catherine of Alexandria. <http://barber.org.uk/bernardo-cavallino-1616-1656> (erişim 13.02.2021).*
- *http 14: The Metropolitan Museum of Art. Saint Catherine of Alexandria - Workshop of Bernardo Cavallino. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/435861> (erişim 03.03.2021).*
- *http 15: Museo e Real Bosco di Capodimonte. The Mystical Marriage of St. Catherine. <http://mdc.netgroup.mobi/index.php/en/news/newsall/item/1570-the-mystical-marriage-of-st-catherine> (erişim 09.02.2021).*
- *http 16: Kunsthistorisches Museum Wien, Gemäldegalerie. The Mystical Marriage of Saint Catherine, <https://www.khm.at/en/objectdb/detail/691/?offset=0&lv=list> (erişim 07.02.2021).*
- *http 17: The Wallace Collection. Sassoferato: The Mystic Marriage of Saint Catherine. <https://wallacelive.wallacecollection.org/eMP/eMuseumPlus?service=ExternalInterface&module=collection&objectId=65580&viewType=detailView> (erişim 04.02.2021).*
- *http 18: Museo del Prado. Cerezo, Mateo: The Mystic Marriage of Saint Catherine. <https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/the-mystic-marriage-of-saint-catherine/27b943e7-3279-4aad-843c-8c574ea90af9> (erişim 02.03.2021).*
- *http 19: Hermitage Museum. Mignard, Pierre: Mystical Marriage of Saint Catherine. <https://www.hermitagemuseum.org/wps/portal/hermitage/digital-collection/01.+paintings/36893> (erişim 04.02.2021).*
- *http 20: Museo del Prado. Dyck, Anthony Van: The Mystic Marriage of Saint Catherine, <https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/the-mystic-marriage-of-saint-catherine/ee116786-64e7-42df-a423-57ea61086944> (erişim 10.02.2021).*
- *http 21: The Royal Collection Trust. Anthony van Dyck - The Mystic Marriage of St Catherine c. 1630. <https://www.rct.uk/collection/search#/6/collection/405332/the-mystic-marriage-of-st-catherine> (erişim 07.02.2021).*
- *http 22: The Los Angeles County Museum of Art. (2018, 04 Nisan). From the Collection: The Holy Family with Saint Catherine of Alexandria. <https://unframed.lacma.org/2018/04/04/collection-holy-family-saint-catherine-alexandria> (erişim 04.02.2021).*
- *http 23: The Los Angeles County Museum of Art. (2018, 04 Nisan). From the Collection: The Holy Family with Saint Catherine of Alexandria. <https://unframed.lacma.org/2018/04/04/collection-holy-family-saint-catherine-alexandria> (erişim 04.02.2021).*
- *http 24: The Los Angeles County Museum of Art. The Holy Family with Saint Catherine of Alexandria. <https://collections.lacma.org/node/222390> (erişim 04.03.2021).*
- *http 25: Museo del Prado. Cavarozzi Bartolomeo: The Holy Family with Saint Catherine, <https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/the-holy-family-with-saint-catherine/d5e1fede-a737-4944-9f19-bb6efde8d6a7> (erişim 10.02.2021).*
- *http 26: Museo del Prado. Vouet, Simon: The Virgin and Child with Saints Elizabeth, John the Baptist and Catherine. <https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/the-virgin-and-child-with-saints-elizabeth-john/426883db-6dca-41a5-9d80-43b448179d03> (erişim 06.02.2021).*
- *http 27: The Metropolitan Museum of Art. The Holy Family with Saints Anne and Catherine of Alexandria - 1648- Jusepe de Ribera (called Lo Spagnoletto). <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/437455> (erişim 06.02.2021).*
- *http 28: Salomon, X. F. (2011). The Holy Family with Saints Anne and Catherine of Alexandria - 1648 - Jusepe de Ribera.*

Catalogue Entry. *The Metropolitan Museum of Art*. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/437455> (erişim 11.02.2021).

- [http 29: Voorhies, J. \(2003, Ekim\). Art of the seventeenth and eighteenth centuries in Naples. The Metropolitan Museum of Art. https://www.metmuseum.org/toah/hd/npls/hd_npls.htm](https://www.metmuseum.org/toah/hd/npls/hd_npls.htm) (erişim 11.02.2021).
- [http 30: The Metropolitan Museum of Art. \(2012\). Virgin and Child with Saint Catherine of Alexandria ca. 1630 - Anthony van Dyck. Catalogue Entry. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/436262](https://www.metmuseum.org/art/collection/search/436262) (erişim 01.03.2021).
- [http 31: The Metropolitan Museum of Art. Virgin and Child with Saint Catherine of Alexandria ca. 1630 - Anthony van Dyck. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/436262](https://www.metmuseum.org/art/collection/search/436262) (erişim 06.02.2021).
- [http 32: The Metropolitan Museum of Art. Virgin and Child with Saint Catherine of Alexandria ca. 1630 - Anthony van Dyck. Notes. https://www.metmuseum.org/art/collection/search/436262](https://www.metmuseum.org/art/collection/search/436262) (erişim 12.02.2021).
- [http 33: Toledo Museum of Art. The Crowning of Saint Catherine. http://emuseum.toledomuseum.org/objects/54878/the-crowning-of-saint-catherine](http://emuseum.toledomuseum.org/objects/54878/the-crowning-of-saint-catherine) (erişim 01.03.2021).
- [http 34: Victoria and Albert Museum. The Mystic Marriage of St Catherine. https://collections.vam.ac.uk/item/O128348/the-mystic-marriage-of-st-oil-painting-rubens-peter-paul/](https://collections.vam.ac.uk/item/O128348/the-mystic-marriage-of-st-oil-painting-rubens-peter-paul/) (erişim 12.02.2021).
- [http 35: Kunsthistorisches Museum Wien, Gemäldegalerie. Mary with Child and the Saints Mary Magdalene, Cecilia, Dorothy, Catherine and Augustine. https://www.khm.at/en/objectdb/detail/555/?offset=3&lv=list](https://www.khm.at/en/objectdb/detail/555/?offset=3&lv=list) (erişim 02.03.2021).
- [http 36: Museum of Fine Arts Budapest \(Szépművészeti Múzeum\). \(2019\). The Dispute of Saint Catherine of Alexandria. https://www.mfab.hu/artworks/the-dispute-of-saint-catherine-of-alexandria/?pdf](https://www.mfab.hu/artworks/the-dispute-of-saint-catherine-of-alexandria/?pdf) (erişim 08.02.2021).
- [http 37: ArtUK. Giacomo del Po, 1652-1726, Italian. https://artuk.org/discover/artists/del-po-giacomo-16521726](https://artuk.org/discover/artists/del-po-giacomo-16521726) (erişim 20.02.2021).
- [http 38 Christ Church. https://www.chch.ox.ac.uk/](https://www.chch.ox.ac.uk/) (erişim 20.02.2021).
- [http 39: Europeana. Martyrdom of Saint Catherine of Alexandria. https://www.europeana.eu/en/item/08533/artifact_aspx_id_82](https://www.europeana.eu/en/item/08533/artifact_aspx_id_82) (erişim 21.02.2021).
- [http 40: Duffy, M. \(2016, Kasım\). Saint Catherine of Alexandria, Part II - Martyr. Ad Imaginem Dei, Thoughts on the history of European art, from a Catholic perspective. http://imaginemdei.blogspot.com/2016/11/saint-catherine-of-alexandria-martyr.html](http://imaginemdei.blogspot.com/2016/11/saint-catherine-of-alexandria-martyr.html) (erişim 21.02.2021).
- [http 41: Musées de la Ville de Strasbourg - Musée Des Beaux-Arts. \(2019, Haziran\). Acquisition du Tableau Le Martyre de Sainte Catherine De Simon Vouet. s. 4. https://www.musees.strasbourg.eu/documents/30424/738410/DP_acquisitionVOU-ET_juin19.pdf/30dd7d23-f854-0234-3ebe-76c2ec85e3a0](https://www.musees.strasbourg.eu/documents/30424/738410/DP_acquisitionVOU-ET_juin19.pdf/30dd7d23-f854-0234-3ebe-76c2ec85e3a0) (erişim 08.02.2021).
- [http 42: Museum of Fine Arts Budapest \(Szépművészeti Múzeum\). \(2019\). Martyrdom of Saint Catherine of Alexandria. https://www.mfab.hu/artworks/martyrdom-of-saint-catherine-of-alexandria-2/?pdf](https://www.mfab.hu/artworks/martyrdom-of-saint-catherine-of-alexandria-2/?pdf) (erişim 26.02.2021).
- [http 43: Museo Diocesano Battistero Diocesi di Albenga Interia http://museo.diocesidialbengaimperia.it/museo/](http://museo.diocesidialbengaimperia.it/museo/) (erişim 21.02.2021).
- [http 44: Università di Bologna. Reni Guido, Martirio di santa Caterina d'Alessandria. http://catalogo.fondazionezeri.unibo.it/scheda/opera/59514/Reni%20Guido%2C%20Martirio%20di%20santa%20Caterina%20d%27Alessandria](http://catalogo.fondazionezeri.unibo.it/scheda/opera/59514/Reni%20Guido%2C%20Martirio%20di%20santa%20Caterina%20d%27Alessandria) (erişim 16.10.2021).
- [http 45: Hermitage Museum. Guercino \(Giovanni Francesco Barbieri\) Martyrdom of St Catherine. https://www.hermitagemuseum.org/wps/portal/hermitage/digital-collection/01.+paintings/31465](https://www.hermitagemuseum.org/wps/portal/hermitage/digital-collection/01.+paintings/31465) (erişim 16.10.2021).

Görsel Kaynaklar

- [Görsel 1 Southern Methodist University Bridwell Library. https://www.smu.edu/Bridwell/SpecialCollectionsandArchives/Exhibitions/InventionDiscovery/England/Voragine](https://www.smu.edu/Bridwell/SpecialCollectionsandArchives/Exhibitions/InventionDiscovery/England/Voragine)
- [Görsel 2: Museo Nacional Thyssen-Bornemisza. https://www.museothyssen.org/coleccion/artistas/caravaggio-michelangelo-merisi/santa-catalina-alexandria](https://www.museothyssen.org/coleccion/artistas/caravaggio-michelangelo-merisi/santa-catalina-alexandria)
- [Görsel 3: The National Gallery. https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/rare-self-portrait-by-artemisia-gentileschi-now-on-display](https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/rare-self-portrait-by-artemisia-gentileschi-now-on-display)
- [Görsel 4: Artnet. https://news.artnet.com/art-world/artemisia-gentileschi-uffizi-x-ray-1482973](https://news.artnet.com/art-world/artemisia-gentileschi-uffizi-x-ray-1482973)
- [Görsel 5: Los Angeles County Museum of Art. Bernardo Strozzi, https://collections.lacma.org/node/2111858](https://collections.lacma.org/node/2111858)
- [Görsel 6: The Royal Collection Trust. https://www.rct.uk/collection/405547/saint-catherine-of-alexandria](https://www.rct.uk/collection/405547/saint-catherine-of-alexandria)

- Görsel 7: University of Birmingham, The Barber Institute of Fine Arts. <http://barber.org.uk/bernardo-cavallino-1616-1656/>
- Görsel 8 (a): The National Gallery. <https://www.nationalgalleryimages.co.uk/imagetails.aspx?q=NG168&ng=NG168&frm=1>
- Görsel 8 (b): Web Art Gallery. https://www.wga.hu/frames-e.html?/html/m/michelan/3sistina/lastjudg/right/last_r11.html
- Görsel 8 (c): Museum of Fine Arts Boston. <https://collections.mfa.org/objects/35482/saint-catherine?ctx=418bb535-caf9-40e6-9c8a-1e9f634c914b&idx=4>
- Görsel 9 (a, b): Muir, C. D. (2009). *Saint Catherine of Alexandria's Marriage to the Adult Christ in Two Burgundian Manuscripts*. The University of Chicago Press on behalf of the Bard Graduate Center. *Notes in the History of Art*. 28 (4), s.7 ve 3. <https://www.jstor.org/stable/23208577>
- Görsel 10: Museo e Real Bosco di Capodimonte. <http://mdc.netgroup.mobi/index.php/en/news/newsall/item/1570-the-mystical-marriage-of-st-catherine>
- Görsel 11: Kunsthistorisches Museum Wien, Gemäldegalerie. <https://www.khm.at/en/objectdb/detail/691/?offset=0&lv=list>
- Görsel 12: The Wallace Collection. <https://wallacelive.wallacecollection.org/eMP/eMuseumPlus?service=ExternalInterface&module=collection&objectId=65580&viewType=detailView>
- Görsel 13: Prado Museum. <https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/the-mystic-marriage-of-saint-catherine/27b943e7-3279-4aad-843c-8c574ea90af9>
- Görsel 14: Hermitage Museum. <https://www.hermitagemuseum.org/wps/portal/hermitage/digital-collection/01.+paintings/36893>
- Görsel 15: Prado Museum. <https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/the-mystic-marriage-of-saint-catherine/ee116786-64e7-42df-a423-57ea61086944>
- Görsel 16: Prado Museum. <https://www.rct.uk/collection/search#/6/collection/405332/the-mystic-marriage-of-st-catherine>
- Görsel 17: Los Angeles County Museum of Art. <https://collections.lacma.org/node/222390>
- Görsel 18: Prado Museum. <https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/the-holy-family-with-saint-catherine/d5e1fede-a737-4944-9f19-bb6efde8d6a7>
- Görsel 19: Prado Museum. <https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/the-virgin-and-child-with-saints-elizabeth-john/426883db-6dca-41a5-9d80-43b448179d03>
- Görsel 20: Metropolitan Museum. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/437455>
- Görsel 21: Metropolitan Museum. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/436262>
- Görsel 22: Toledo Museum of Art. <http://emuseum.toledomuseum.org/objects/54878/the-crowning-of-saint-catherine>
- Görsel 23: Kunsthistorischen Museum. <https://www.khm.at/en/objectdb/detail/555/?offset=3&lv=list>
- Görsel 24: Museum of Fine Arts, Budapest (Szépművészeti Múzeum). <https://www.mfab.hu/artworks/the-dispute-of-saint-catherine-of-alexandria/?pdf>
- Görsel 25: Michel, C. (2018, Şubat). *The Académie Royale de peinture et de sculpture: The birth of the French School, 1648-1793*. (Trans.). Chris Miller. The Getty Research Institute. <https://books.google.com.tr/books?id=KvA9DwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=tr#v=onepage&q&f=false>
- Görsel 26: Art UK. Christ Church, University of Oxford. <https://artuk.org/discover/artists/del-po-giacomo-16521726>
- Görsel 27: Musées de la Ville de Strasbourg - Musée Des Beaux-Arts. (2019, Haziran). *Acquisition du Tableau Le Martyre de Sainte Catherine De Simon Vouet*. s. 4. https://www.musees.strasbourg.eu/documents/30424/738410/DP_acquisitionVOU-ET_juin19.pdf/30dd7d23-f854-0234-3ebe-76c2ec85e3a0
- Görsel 28: Museum of Fine Arts Budapest (Szépművészeti Múzeum). <https://www.mfab.hu/artworks/martyrdom-of-saint-catherine-of-alexandria-2/?pdf>
- Görsel 29: Tolomelli, D., S. Zatti. (2018, 05 Nisan). *Santa Caterina d'Alessandria - Reni, Guido*. Lombardia Beni Culturali. <http://www.lombardiabeniculturali.it/opere-arte/schede-complete/F0200-00043/>
- Görsel 30: Università di Bologna. <http://catalogo.fondazionezeri.unibo.it/scheda/opera/59514/Reni%20Guido%20C%20Martirio%20di%20santa%20Caterina%20d%27Alessandria>
- Görsel 31: Hermitage Museum. <https://www.hermitagemuseum.org/wps/portal/hermitage/digital-collection/01.+paintings/31465>